

100 pitanja o europskim integracijama

Ministarstvo za europske integracije
Zagreb, 2002.

Nakladnik: Ministarstvo za europske integracije

Urednica: Marija Pejčinović Burić

Pripremili i sastavili: Gorana Dojčinović i Stjepo Martinović

Recenzenti: Ana Maria Boromisa, Vladimir Matek

Lektura: Alisa Kichl

Posebne zahvale: Kseniji Brigljević, Predragu Dukiću, Karmen Klemente, Tamari Obradović, Marku Paškvanu i Gorani Rabatić

Grafičko oblikovanje naslovnice: Ian Borčić

Ilustracije: Srećko Puntarić

Tisak i prijelom: Multigraf d.o.o., Zagreb

ISBN: 953-7010-04-X

Naklada: 5000 primjeraka

Zagreb, 2002.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 061.1 (4 67 EU)

DOJČINOVIĆ, Gorana
100 pitanja o europskim integracijama
/ <pripremili i sastavili Gorana
Dojčinović i Stjepo Martinović ;
ilustracije Srećko Puntarić>. - Zagreb :
Ministarstvo za europske integracije, 2002.

ISBN 953-7010-04-X

I. Martinović, Stjepo
I. Europska unija -- Integracijski procesi
II. Hrvatska - Europska unija --
Pridruživanje

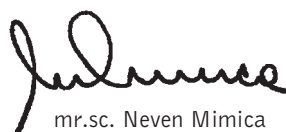
420425119

Poštovani čitatelji!

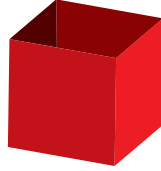
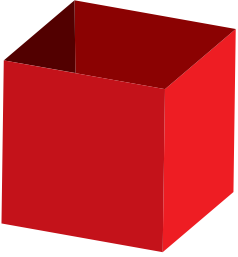
tijekom Europskog tjedna 2001. godine, Ministarstvo za europske integracije ponudilo je građanima mogućnost da, putem u tu svrhu posebno otisnutih dopisnica, postavljaju pitanja o europskim integracijama. Na naše zadovoljstvo, primili smo velik broj tematski raznolikih upita što nas je ponukalo da objavimo ovu publikaciju kojom Vam predstavljamo stotinu najkarakterističnijih pitanja hrvatske javnosti o europskim integracijama te stotinu sažetih odgovora na njih. Posebno nas veseli to što ste upravo Vi, građani Republike Hrvatske, svojim upitima definirali sadržaj ove brošure, te ovim putem zahvaljujemo svima onima koji su sudjelovali u ovom projektu.

Premda se značajan broj Vaših pitanja odnosi na ustrojstvo i funkcioniranje same Europske unije te drugih međunarodnih organizacija (Vijeća Europe, NATO-a, Ujedinjenih naroda), razumljivo najveći interes javnosti pobuđuju upravo one teme koje se izravno tiču sudjelovanja Republike Hrvatske u europskim integracijama. Stoga se mnogobrojna Vaša pitanja odnose na sudjelovanje naše zemlje u integracijskom procesu, troškove i dobiti koje taj proces donosi kao i na specifične izazove poput očuvanja nacionalnog identiteta i suvereniteta, prilagodbe hrvatskog zakonodavstva onome u Europskoj uniji, promjene u sustavima obrazovanja i zapošljavanja te izgledima Republike Hrvatske za punopravno članstvo u Europskoj uniji. S namjerom da tražene informacije predstavimo u što preglednijem obliku, *100 pitanja o europskim integracijama* podijelili smo u osamnaest tematskih cjelina od kojih se početne odnose na opće informacije o Europskoj uniji. Središnji dio ove publikacije odnosi se na specifične aspekte procesa približavanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, dok su u završnim poglavljima predstavljena pitanja o drugim međunarodnim organizacijama (Vijeću Europe, NATO-u, Ujedinjenim narodima), te o Europi regija i Europskom tjednu.

Budući da je jedan od važnih zadataka Ministarstva za europske integracije informiranje javnosti o procesu europskih integracija, vjerujem da će Vam *100 pitanja o europskim integracijama* pružiti ne samo odgovore na neke od najčešćih pitanja naše javnosti o integracijskom procesu već i da će Vas potaknuti da se što aktivnije uključite u proces usvajanja pozitivnih europskih standarda u svakodnevni život.

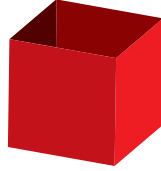
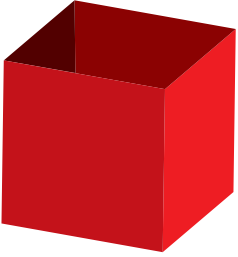

mr.sc. Neven Mimica
ministar

Sadržaj

Europska unija i europske integracije.....	7
Funkcioniranje Europske unije	11
Institucije EU	12
Proširenje Europske unije.....	14
Euro.....	17
Motivi, ispunjenje kriterija i vrijeme integracije u Europsku uniju.....	20
Troškovi, koristi i utjecaji integriranja Hrvatske u EU.....	24
Suverenitet, identitet i EU.....	33
Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, CARDS, Pakt o stabilnosti	34
Uskladivanje zakonodavstva	38
Pregovori s EU	38
Javno mnijenje i europske integracije.....	40
Obrazovanje	41
Mladi	42
Studiranje, priznavanje diploma i zapošljavanje u EU	44
Vijeće Europe.....	45
NATO, EU, UN.....	46
Europa regija i Europski tjedan	47

EUROPSKA UNIJA I EUROPSKE INTEGRACIJE

1. Što je Europska unija?

Europska je unija nadnacionalna zajednica nastala kao rezultat procesa suradnje i integracije koji je započeo 1951. godine između šest zemalja (Belgije, Francuske, Njemačke, Italije, Luksemburga i Nizozemske). Nakon više od pedeset godina i četiri vala proširenja (1973. Danska, Irska i Velika Britanija, 1981. Grčka, 1986. Portugal i Španjolska, 1995. Austrija, Finska i Švedska), Europska unija danas broji 15 zemalja članica koje se pripremaju za peti val proširenja, tj. primanje u punopravno članstvo 13 novih država kandidatkinja. Pojam "Europska unija" uveden je Ugovorom o Europskoj uniji iz Maastrichta (1993. godine). Prvi stup Europske unije čine tri zajednice: Europska zajednica za ugljen i čelik, Europska ekonomska zajednica te Europska zajednica za atomsku energiju; drugi stupe čine zajednička vanjska i sigurnosna politika, a treći - suradnja u pravosuđu i unutarnjim poslovima.

2. Od koliko se država sastoji EU?

Trenutno se Europska unija sastoji od 15 država članica, a to su: Austrija, Belgija, Danska, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, Nizozemska, Njemačka, Luksemburg, Portugal, Španjolska, Švedska i Velika Britanija.

3. Što su europske integracije?

Europske su integracije pojam koji u hrvatskom jeziku obuhvaća sve procese institucionalne, gospodarske i/ili političke suradnje i integracije država na europskom kontinentu. Pod tim se pojmom podrazumijevaju organizacije poput Europske unije, Vijeća Europe, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, Europskog gospodarskog prostora (EEA), EFTA-e, CEFTA-e i dr. Od svih navedenih organizacija, Europska je unija jedina istinska integracija s obzirom na stupanj i način suradnje među državama članicama te mehanizme i razine odlučivanja u Uniji. Ostale spomenute organizacije međuvladina su karaktera te pružaju okvire za različite oblike suradnje (trgovinu, zaštitu i promociju ljudskih prava i dr.) između europskih država, kojima se stvaraju pretpostavke za moguće puno uključivanje u integracijski proces unutar same Europske unije.

4. Je li ujedinjenje Europe (u jedinstvenu državu) ekonomsko ili političko ?

Ujedinjenje Europe oduvijek je bio politički projekt, a često u razdobljima europske povijesti i ratni (npr. doba Rimskog Carstva, Drugi svjetski rat).

Ako pitanje podrazumijeva ujedinjenje država u sklopu Europske unije koja nema oblik države, već posebno pravno uređenog udruženja država članica, valja napomenuti da je ono bilo i još uvijek jest motivirano političkim i gospodarskim razlozima te drugim posebnim interesima država članica.

5. Kako je to sve uopće započelo? Otkud uopće ideja da se ujedine sve europske države?

Ideje o ujedinjenoj Europi javljale su se u različitim oblicima tijekom povijesti. Sukobi i tragedije europskih država u Prvom i Drugom svjetskom ratu potaknuli su mnoge diplomate i političare s početka 20. stoljeća na razmišljanje i traženje rješenja za ujedinjenje država na europskom kontinentu, koje bi pridonijelo miru i blagostanju europskih naroda.

Moglo bi se reći da je jedan od velikih političkih poticaja ujedinjavanju Europe pružio Winston Churchill u svom govoru u rujnu 1946. godine u Zürichu, kad je pozvao na partnerstvo između Francuske i Njemačke kroz stvaranje Ujedinjenih država Europe. Njegova su se tadašnja razmišljanja naslanjala na radove grofa Richarda Coudenhove-Kalergija, koji je zagovarao ideju slobodne i ujedinjene Pan Europe. I dok je njihov pristup ujedinjenju Europe bio prvenstveno politički, istovremeno je postojao i drugi, tehno-kratski i gospodarski pristup ujedinjavanju, kojeg je zagovarao Jean Monnet, francuski ekonomist. Njegov je prijedlog tadašnjem francuskom ministru vanjskih poslova Robertu Schumannu, o stvaranju zajedničke ovlasti nad industrijama čelika i ugljena između Francuske i Njemačke te drugih zemalja koje im se pridruže, prihvaćen 1950. godine. Prijedlog o stvaranju Europske zajednice za ugljen i čelik, poznat pod nazivom Schumannova deklaracija, predstavljen je javnosti 9. svibnja iste godine, te se danas taj datum obilježava kao Dan Europe jer se smatra da su tada utrti temelji današnje Europske unije.

6. Čemu služi Europska unija?

Europska je unija udruženje država koje rade na postizanju zajedničkih ciljeva definiranih u Ugovoru o Europskoj uniji. Ti su ciljevi:

- promicanje gospodarskog i društvenog napretka te visokog stupnja zaposlenosti, postizanje uravnoteženog i održivog razvoja stvaranjem područja bez unutarnjih granica, snaženje gospodarske i društvene povezanosti te utemeljenje gospodarske i monetarne unije koja će u konačnici imati jedinstvenu valutu sukladno odredbama Ugovora o EU;
- afirmiranje vlastitog identiteta na međunarodnoj sceni, osobito provedbom zajedničke vanjske i sigurnosne politike, uz postupnu izgradnju zajedničke obrambene politike koja bi dovela i do zajedničke obrane;
- snaženje zaštite prava i interesa državljana država članica uvođenjem državljanstva Unije;
- očuvanje i razvijanje Unije kao područja slobode, sigurnosti i pravde, u kojem se osigurava slobodno kretanje osoba zajedno s odgovarajućim mjerama u pogledu kontrole vanjskih granica, azila, useljavanja te sprečavanja i suzbijanja kriminala;
- očuvanje cjelokupne pravne stečevine Zajednice i njeno nadograđivanje, s ciljem da se utvrdi u kojoj se mjeri politike i oblici suradnje, sukladno Ugovoru o EU, moraju preinačiti kako bi osigurali učinkovitost mehanizama i institucija Zajednice¹.

7. Koja je zadaća EU i tko čini Europsko vijeće?

Zadaća je Europske unije "organizirati odnose između država članica i njihovih naroda na način koji pokazuje dosljednost i solidarnost". Ovako definirana zadaća Europske unije

¹ Razlika je između Europske unije i Europske zajednice u tome što (iako Unija obuhvaća i Europsku zajednicu kao prvi stup na kojemu se temelji, uz vanjsku i sigurnosnu politiku, kao drugi, te suradnju u području pravosuđa i unutarnjih poslova, kao treći stup) EZ predstavlja autonomnu cjelinu sa svojim suverenitetom i pravnim poretkom koji je neovisan od država članica unutar Europske unije. Europska zajednica, za razliku od Europske unije, ima pravnu osobnost, tj. predstavlja interese Unije na međunarodnoj sceni. Europska je unija, za razliku od Europske zajednice, nastala tek 1993. godine Ugovorom o EU. Zajednica je skupni naziv za Zajednicu za ugljen i čelik, Zajednicu za atomsku energiju i Europsku ekonomsku zajednicu. Tim ugovorom Zajednica nije prestala postojati, već je postala dijelom Unije, u sklopu kojeg se izravno primjenjuje pravo Zajednice, što nije slučaj s preostala dva stupa EU, koja se temelje na međuvladinoj suradnji.

izražena je člankom 2 Ugovora o Europskoj uniji i zapravo odražava bitna načela integracije država članica.

Europsko vijeće (eng. *European Council*/franc. *Conseil européen*) čine šefovi država ili vlada država članica Europske unije, koji se sastaju najmanje dva puta godišnje, zajedno s predsjednikom Europskog povjerenstva, u državi koja u tom trenutku predsjedava Unijom. Šefove država ili vlada država članica EU obično prate ministri vanjskih poslova, ministri gospodarstva ili ministri financija (kad se raspravlja o Ekonomskoj i monetarnoj uniji), a predsjednika Povjerenstva prate jedan član Povjerenstva, glavni tajnici Vijeća EU i Povjerenstva te ograničen broj predstavnika države koja predsjedava EU i predstavnika tajništva Vijeća EU. Europsko je vijeće glavni pokretač važnih političkih inicijativa Unije te pruža mehanizam za donošenje odluka u spornim pitanjima koja nisu riješena u sklopu Vijeća EU.

8. Koliko zvjezdica ima na zastavi EU?

Na zastavi Europske unije na plavoj se površini nalazi dvanaest zlatnih zvjezdica, koje predstavljaju uniju europskih naroda. Broj je zvjezdica od nastanka zastave, 1955. godine, stalan te simbolizira savršenstvo i jedinstvo, a ne broj država članica. Zastavu koja je prvotno bila zastava Vijeća Europe, službeno su usvojile institucije Zajednice 1986. godine, i ona se otada koristi kao jedan od simbola Europske zajednice, tj. Europske unije (uz Odu radosti, koja je odabrana za himnu Unije).

9. Koje su koristi, a koje dužnosti zemalja članica EU?

Koristi su država članica izravne i mnogobrojne: od ravnopravnog sudjelovanja u radu tijela Unije i oblikovanju zajedničkih odluka i politika, od korištenja prednosti unutarnjeg tržišta i utjecaja EU u međunarodnim odnosima, do suradnje u razvojnim projektima (suradnje koja omogućuje stjecanje znanja i tehnologije, korištenje sredstava EU iz fondova namijenjenih smanjivanju razlika između regija i država članica u EU, učinkovitoj i ravnomjernoj zaštiti okoliša i sl.) te zaštite koju pruža zajednička obrambena i sigurnosna politika Unije, i konačno, do korištenja aranžmana Unije u međunarodnoj trgovini, u sklopu sporazuma EU i Svjetske trgovinske organizacije. Dužnost je svake članice EU da primjenjuje pravne propise EZ, poznate pod nazivom pravna stečevina Zajednice (franc. *acquis communautaire*), te da aktivno pridonosi ispunjavanju ciljeva EU kroz aktivnosti na razini država članica i na razini Europske zajednice. Također, dužnost je svake države članice EU da uplaćuje u proračun Europske unije određeni dio prihoda od poreza na dodanu vrijednost koji se u toj državi primjenjuje (udio se određuje posebnom formulom) te izravni doprinosi države članice, koji je određen u odnosu na visinu njezina bruto nacionalnog proizvoda.

10. Koje je godine Velika Britanija postala članicom EU?

Velika Britanija - Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, kako je puni službeni naziv te države - postala je članicom Europske ekonomske zajednice² 1972. godine, kad su primljene i Republika Irska i Kraljevina Danska. Britanci su dva puta rani-

² Europska unija (u sklopu koje je i Europska ekonomska zajednica tj. Europska zajednica) postoji od 1993. godine, kada je stupio na snagu Ugovor o Europskoj uniji. To znači da je Velika Britanija postala članicom Unije 1993. godine, zajedno s drugih tadašnjih 11 država članica (Belgijom, Danskom, Francuskom, Grčkom, Irskom, Italijom, Luksemburgom, Nizozemskom, Njemačkom, Portugalom i Španjolskom) koje su potpisale i potvrdile Ugovor o Europskoj uniji.

je, 1961. i 1969. godine, nastojali ući u EEZ, ali je Francuska, u kojoj je tada predsjednik bio general Charles de Gaulle, oba puta vetom spriječila njihovo priključenje EEZ.

FUNKCIONIRANJE EUROPSKE UNIJE

11. Ako neka država učini nešto loše za EU, koja je kazna?

Ukoliko je to "nešto loše za EU" počinjeno na područjima definiranim ugovorima u sklopu pravne stečevine Zajednice, protiv države članice koja je prekršila neku od pravnih odredbi iz navedenih ugovora može se pokrenuti postupak pred Europskim sudom pravde. Takav postupak mogu pokrenuti države članice ili Europsko povjerenstvo. Ako Europski sud pravde utvrdi da je država članica počinila prekršaj, od nje se traži da poduzme mjere koje će osigurati ispunjenje obveze preuzete ugovorom koji je sporan. Ukoliko država članica ne postupi prema presudi koja je protiv nje donesena, postoji mogućnost donošenja druge presude Europskog suda pravde, kojom se državi članici može naložiti plaćanje novčane kazne u paušalnom iznosu ili joj se može izreći neka druga kaznena mjera. Ukoliko Vijeće Europske unije ustanovi da je neka država članica počinila tešku i trajnu povredu nekih od temeljnih načela Unije (slobode, demokracije, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavine prava), ono može odlučiti da privremeno obustavi prava te države članice, a koja proizlaze iz osnivačkih ugovora, uključujući i glasačka prava predstavnika vlade te države u Vijeću Europske unije.

12. Što je Europski ustav i kad će biti usvojen?

Europski ustav (u kontekstu Europske unije) zapravo predstavlja jedinstveni mehanizam povezivanja dviju razina odlučivanja u Europskoj uniji koju čine same države članice te Europska unija, odnosno njezine institucije. Iako Europski ustav pod tim nazivom ne postoji, trenutno se može reći da "Europski ustav" čine osnivački ugovori kojima su definirani odnosi i odgovornosti po područjima djelovanja Unije (npr. unutarnje tržište, zaštita okoliša, obrazovanje, kultura i dr.) između država članica i Zajednice, tj. njezinih institucija, te drugi pravni instrumenti koje donose institucije Unije. Iako se već dosta u Uniji raspravlja o stvaranju Europskog ustava, teško je predvidjeti vrijeme njegova usvajanja s obzirom da bi ustav trebao ponuditi odgovor na pitanje o tome bi li Unija trebala postati nova "nad-država" ili savez država.

13. Hoće li u Europskoj uniji za sve zemlje vrijediti ista pravila?

U Europskoj uniji već sada (u većini slučajeva) u državama članicama vrijede ista pravila koja su zajednički utvrđena na razini Unije po područjima (npr. poljoprivreda, monetarna unija, carinska politika, zaštita okoliša i dr.). Naime, sve države članice sudjeluju u donošenju propisa na razini Unije, koji se tada primjenjuju na njezinu čitavom teritoriju. Postoji mogućnost da države članice ne sudjeluju u manjem broju politika Unije, kao što je to slučaj s monetarnom unijom u kojoj ne sudjeluju Danska, Švedska i Velika Britanija. Kada države članice odluče da neće sudjelovati u određenim odlukama ili dijelovima politika Europske unije, one tada nisu dužne postupati po njima.

14. Kada će se izjednačiti standard u svim državama članicama EU?

Poboljšavanje radnih i životnih uvjeta u državama članicama jedan je od temeljnih ciljeva Unije. Unatoč tome, teško je predvidjeti hoće li se, i kada, potpuno izjednačiti životni standardi u svim državama članicama EU, pogotovo ako se uzme u obzir proširenje Europske unije na države srednje i istočne Europe, koje većinom imaju niže pokazatelje životnog standarda od prosjeka Europske unije.

15. Kojim metodama EU pomaže ekonomskoj situaciji neke države?

Europska unija, u skladu s politikama država članicama, usvaja i provodi višegodišnje programe pomoći kojima pomaže gospodarskom oporavku neke države. Ti se programi pomoći provode u skladu s ciljevima EU, a u sklopu politika suradnje između EU i neke države. Primjerice, u slučaju Republike Hrvatske radi se o programu tehničke i financijske pomoći CARDS, koji ima višestruku namjenu (npr. održiv gospodarski razvoj, strukovno usavršavanje, povratak izbjeglica i dr.). Osim višegodišnjih programa pomoći, Europska unija može pomoći nekoj državi, a u skladu s prioritetima svoje politike suradnje s tom državom, putem zajmova Europske investicijske banke.

16. Koja je, prema kaznenom zakonu EU, najviša kazna koju okrivljenik može dobiti?

Europska unija nema jedinstven kazneni zakon, a odgovor na pitanje koja je najviša kazna u pojedinoj državi članici koju okrivljenik može dobiti ovisi o propisima svake od njih. Važno je napomenuti da smrtna kazna ne postoji ni u jednoj od zemalja Unije, ali da je velik broj država članica zadržao kaznu doživotnog zatvora premda se ona u praksi vrlo rijetko izriče.

INSTITUCIJE EU

17. Što je Europsko povjerenstvo?

Europsko povjerenstvo ili Europska komisija (engl. *European Commission*/franc. *Commission européenne*) jedna je od pet temeljnih, ujedno i najveća, institucija EU, koja ima ovlasti inicijative, provedbe, upravljanja i kontrole. Europsko povjerenstvo osigurava provedbu osnivačkih ugovora i utjelovljuje interese Zajednice. Sastavljeno je od 20 članova (po dva iz Francuske, Njemačke, Italije, Španjolske i Velike Britanije, te po jedan član iz ostalih država članica). Članove Povjerenstva sporazumno dogovaraju države članice, a potvrđuje ih Europski parlament kojem je Povjerenstvo odgovorno. Mandat članova Povjerenstva traje 5 godina.

18. Koja je razlika između Vijeća EU i Vijeća ministara?

Vijeće EU³ i Vijeće ministara (engl. *Council of European Union, Council of Ministers* / franc. *Conseil de l'Union européenne, Conseil des ministres*) dva su naziva za jedno tijelo. Vijeće Europske unije (u tekstovima često Vijeće ili Vijeće ministara) najvažnije je tijelo

³ Vijeće Europske unije, Europsko vijeće i Vijeće Europe tri su slična pojma različita značenja. Dok su Vijeće EU i Europsko vijeće institucije Europske unije, Vijeće Europe najstarija je politička organizacija na europskom kontinentu, koja ima 44 države članice.

Europske unije koje donosi odluke. Članovi su Vijeća resorni ministri petnaest zemalja članica, koji se sastaju ovisno o temi o kojoj se raspravlja na Vijeću: vanjski poslovi, poljoprivreda, industrija i slično. Bez obzira na različit sektorski sastav ministara Vijeća, koji ovisi o temi o kojoj se raspravlja, Vijeće djeluje kao jedinstvena institucija. Svaka država članica predsjedava Vijećem šest mjeseci. Prema Ugovoru iz Amsterdama, glavni tajnik Vijeća djeluje kao visoki predstavnik za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku, a u radu mu pomaže njegov zamjenik, kojeg izabire Vijeće jednoglasnom odlukom i koji je odgovoran za rad glavnoga tajništva Vijeća.

19. Kako se biraju zastupnici u Europskom parlamentu?

Zastupnici u Europskom parlamentu (eng. *European Parliament*/franc. *Parlement européen*) biraju se - još od 1979. godine - izravnim glasanjem građana zemalja članica, izbornim procedurama koje se razlikuju od zemlje do zemlje članice, a broj zastupnika koji se biraju u pojedinoj zemlji razmjerni su broju građana, odnosno birača u njoj. Trenutno Europski parlament ima 626 zastupnika, ali taj će se broj uskoro promijeniti izglednim proširenjem Unije, odnosno prihvatom novih članica iz istočnoeuropske i mediteranske regije. Zastupnici su okupljeni u sedam stranačkih skupina, tj. u skupine Europske narodne stranke, Europske socijalističke stranke, Europske liberalne demokratske i reformske stranke, Zelene i Slobodnog europskog saveza, Europske ujedinjene ljevice, Unije za Europu nacija, Europske skupine za demokraciju i različitosti uz manji broj nezavisnih zastupnika.

20. Kada će Istra imati zastupnika u Europskom parlamentu?

Čak i kad bi Republika Hrvatska bila članicom Unije, Istra, prema trenutnim propisima EZ, ne bi mogla imati svog - regionalnog, izvan hrvatskoga nacionalnog konteksta - zastupnika u Europskom parlamentu. Ali to ne znači da netko iz Istre ne bi mogao postati hrvatskim zastupnikom u tom tijelu. Drugim riječima, onaj hrvatski građanin, nastanjen u Istri, koji je osobno zainteresiran da bude zastupnikom u Europskom parlamentu, trebao bi se - kad Republika Hrvatska jednom bude punopravna članica Unije i stekne pravo sudjelovanja na izborima za Europski parlament - kandidirati na nacionalnim izborima za EP, i uspije li, može postati hrvatskim zastupnikom, iz Istre, u Europskom parlamentu.

PROŠIRENJE EUROPSKE UNIJE

21. Što je proširenje EU?

Proširenje Europske unije izraz je koji se koristi za proces primanja u punopravno članstvo novih članica. Od svojih je početaka EU doživjela četiri vala proširenja, a posljednjih se godina priprema za peti, dosad najveći val proširenja (na baltičke zemlje te na zemlje srednje i južne Europe). Ukupno 12 država trenutno pregovara s EU za punopravno članstvo - Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Letonija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Slovenija. Uz gore navedenih dvanaest država, i Turska je dobila status kandidata za članstvo u EU. Valja napomenuti kako je u travnju 2002. godine objavljeno Prvo izvješće Europskog povjerenstva o Procesu stabilizacije i pridruživanja, koje otvara jasnu perspektivu članstva i za zemlje jugoistočne Europe, ovisno o njihovim individualnim rezultatima.

22. Kada će se Unija proširiti?

Prvi se val proširenja na (najvjerojatnije) deset zemalja kandidatkinja očekuje prije održavanja izbora za Europski parlament, koji su zakazani za 2004. godinu. S obzirom na zaključke Europskog vijeća održanog u Laekenu, Belgiji, u prosincu 2001. godine, očekuje se da bi Cipar, Češka, Estonija, Letonija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija mogle zaključiti pregovore o članstvu do kraja 2002. godine, nakon čega bi trebale potpisivati ugovore o priključenju Uniji.

23. Koji su uvjeti za ulazak u Europsku uniju?

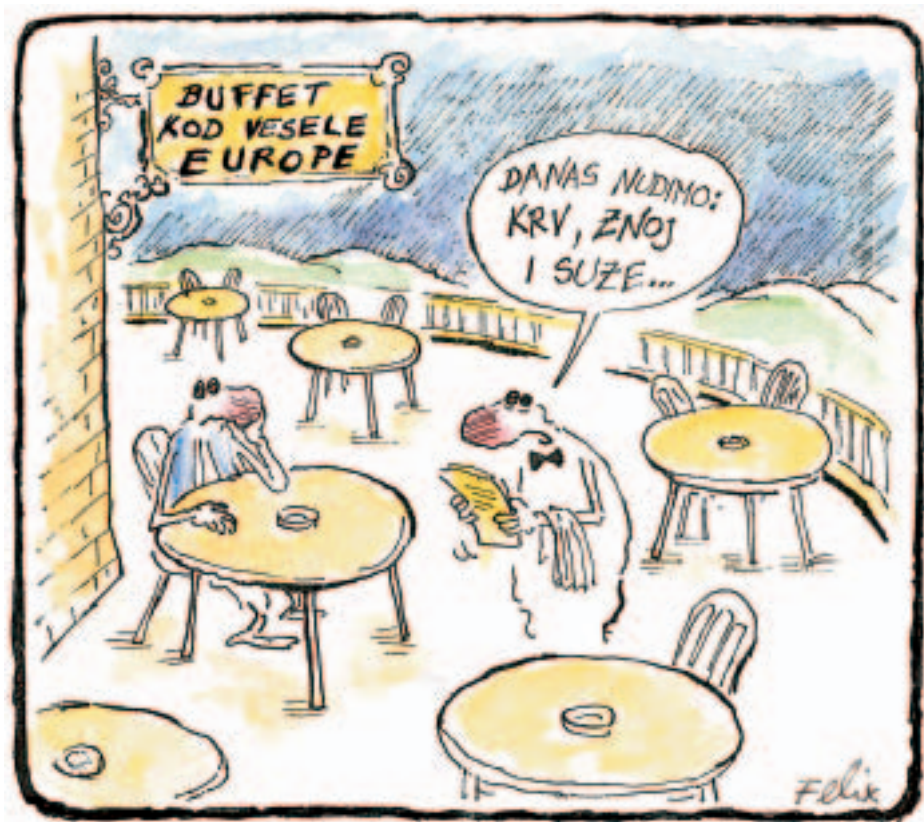
Svaka europska država koja poštuje načela slobode, demokracije, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavine prava može zatražiti članstvo u Uniji. Uvjeti za članstvo u Europskoj uniji su sljedeći:

- (1) stabilnost institucija države kandidatkinje, koje osiguravaju demokraciju, pravnu državu, poštovanje ljudskih prava i manjina
- (2) postojanje djelotvornog tržišnog gospodarstva u državi kandidatkinji
- (3) sposobnost poduzeća države kandidatkinje da izdrže tržišnu konkurenciju u Uniji
- (4) sposobnost preuzimanja obveza koje proizlaze iz članstva, uključujući provedbu ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

Navedeni su uvjeti poznati pod nazivom Kriteriji iz Kopenhagena, jer su usvojeni na sastanku Europskog vijeća u Kopenhagenu 1993. godine. Osim ovih općenitih uvjeta, temeljni je uvjet članstva u Uniji usvajanje i primjena propisa EZ, odnosno pravne stečevine Zajednice.

24. Što je potrebno da neka država uđe u Europsku uniju?

Da bi neka država postala punopravnom članicom Europske unije, prvo mora Vijeću EU podnijeti molbu za članstvo, koju prati zahtjev za ocjenom usklađenosti u odnosu na Kriterije iz Kopenhagena (tj. usklađenosti u smislu udovoljavanja te države političkim, gospodarskim i pravnim kriterijima Europske unije). Molbi za punopravno članstvo obično pretihode sklapanje i provedba ugovora o pridruživanju, kao pripremna faza. Nakon toga Vijeće EU traži mišljenje (franc. *avis*) Europskog povjerenstva. Povjerenstvo, zatim, o molbi za članstvo izdaje svoje mišljenje, koje može biti pozitivno ili negativno. To mišljenje po svojoj prirodi nije obvezujuće. Temeljem usvojenog pozitivnog mišljenja o molbi za članstvo, Povjerenstvo daje preporuku Vijeću EU da započne pregovore o punopravnom članstvu s tom državom. Prije otvaranja pregovora između EU i zemlje kandidatkinje provodi se *screening*, tj. postupak tijekom kojeg se unutar zakonodavstva pojedine zemlje kandidatkinje utvrđuju područja koja treba prilagoditi zakonodavstvu Unije te do koje je mjere potrebna prilagodba. *Screening* zajedno provode država kandidatkinja za članstvo i Europsko povjerenstvo. Vijeće donosi odluku o početku pregovora običnom većinom. Odluka o početku pregovora vezana je uz zaključke međuvladine konferencije vlada zemalja članica Unije, koja se održava svake četiri godine (posljednja je održana 2000. godine, a sljedeća je predviđena za 2004. godinu), a na kojoj se razmatraju najvažnija strateška pitanja u Uniji, uključujući i njezino proširenje. Kad konferencija zaključi da je određena zemlja podnositeljica molbe spremna da joj se prizna status kandidata za članstvo, odnosno da se s njome mogu otvoriti pregovori o pristupanju, oni se pokreću u roku od 6 mjeseci od završetka međuvladine konferencije. Pregovore vodi Predsjedništvo EU (koje se mijenja svakih šest mjeseci) u ime država članica, a u suradnji s Europskim povjerenstvom. Nakon što se

završe pregovori, izrađuje se nacrt ugovora o pristupanju između EU i države kandidatkinje, kojega moraju odobriti Vijeće Europske unije i Europski parlament. Nakon toga se navedeni ugovor potpisuje. Da bi stupio na snagu, moraju ga ratificirati države članice EU i zemlja kandidatkinja. Ovisno o ustavnopravnom uređenju države kandidatkinje, u toj se zemlji može provesti i referendum kao jedan od instrumenata ratifikacije. Nakon dovršetka procesa ratifikacije ugovora o pristupanju, država kandidatkinja postaje državom članicom EU.

25. Zašto građani Švicarske ne žele ući u EU?

Iako je Švicarska u svibnju 1992. godine predala molbu za članstvo u EZ, nakon rezultata referenduma (održanog u prosincu iste godine) o članstvu Švicarske u Europskom gospodarskom prostoru - EEA (eng. *European Economic Area*, prostor između država članica EFTA-e i EZ u sklopu kojega je omogućeno slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala), Švicarska je zamrznuła svoju molbu za članstvo u EZ. Na tom referendumu više je od 50% Švicaraca glasalo protiv članstva Švicarske u Europskom gospodarskom prostoru. Postoje različite interpretacije švicarskoga "ne" Europskom gospodarskom prostoru, tj. Europskoj zajednici, od kojih bi se mogle izdvojiti sljedeće:

- previsoki troškovi članstva u EEA - doprinosi Švicarske za manje razvijene članice EZ bili bi veći od koristi
- troškovi članstva u EEA za poljoprivredni sektor u Švicarskoj
- zabrinutost zbog gubitka tradicionalne neutralnosti Švicarske
- zabrinutost zbog gubitka dijela suvereniteta
- usvajanje propisa EZ iz područja unutarnjeg tržišta, u kojima, prilikom njihova nastajanja, Švicarska nije izravno sudjelovala
- visok stupanj izravnog odlučivanja građana putem referenduma u Švicarskoj, što nije uvijek slučaj s odlučivanjem u Europskoj zajednici u sklopu koje neke odluke donose institucije Zajednice (Vijeće EU, Europski parlament)
- zabrinutost zbog primjene propisa o slobodnom kretanju ljudi, koji bi omogućavali slobodno zapošljavanje i nastanjivanje svih državljana Europskog gospodarskog prostora i u Švicarskoj.

Iako je 1992. godine privremeno zaustavljen proces približavanja Švicarske Europskoj uniji, Švicarska danas ima niz bilateralnih sporazuma potpisanih s Unijom u područjima poput: poljoprivrede, slobodnog kretanja osoba, zračnog prometa, kopnenog prometa, istraživanja te ukidanja tehničkih barijera u trgovini robama.

EURO

26. Hoće li se sad kad Europa ima jedinstvenu valutu poraditi na tome da i cijeli svijet ima jedinstvenu valutu?

Tek je 12 članica Europske unije, od ukupno 15, usvojilo euro kao jedinstvenu valutu, pa je teško očekivati da će cijeli svijet usvojiti euro kao jedinstvenu valutu. U Europi, tj. raznim državama smještenim na europskom kontinentu, još se uvijek koriste nacionalne valute kao službeno sredstvo plaćanja. Tako se, na primjer, u susjednoj Sloveniji još uvijek koristi tolar, u Mađarskoj forinta, u Češkoj kruna, u Švicarskoj franak itd. Nerealno je očekivati da će se u skoroj budućnosti države svijeta dogovoriti oko jedinstvene, globalne valute (eu- ra ili neke druge valute).

27. Bismo li po pridruživanju Hrvatske Europskoj uniji mogli dobiti odobrenje za uvođenje eura kao domaće valute; naravno, ukoliko bi nam to odgovaralo?

Po pridruživanju Europskoj uniji, Hrvatska ne bi mogla dobiti odobrenje za uvođenje eura kao domaće valute jer članstvo u Ekonomskoj i monetarnoj uniji nije bilo predmetom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je temeljni instrument pridruživanja Hrvatske EU. Također, prema istraživanjima Hrvatske narodne banke, Hrvatska trenutno ne udovoljava svim gospodarskim kriterijima koje Europska unija postavlja pred članice i kandidate za Ekonomsku i monetarnu uniju. Naime, niti sve države članice EU koje su željele uvesti euro nisu to bile u mogućnosti sve do trenutka dok nisu mogle dokazati da mogu poštovati navedene gospodarske uvjete, tj. kriterije konvergencije (npr. Grčka, koja je postala članicom Ekonomske i monetarne unije godinu dana nakon što je ona uspostavljena).

28. Bi li Hrvatska ulaskom u EU morala prihvatiti jedinstvenu valutu - euro?

Jedan od uvjeta za članstvo u Europskoj uniji jest i sposobnost države kandidata da slijedi ciljeve Ekonomske i monetarne unije, tj. da se obveže na prihvaćanje eura. Međutim, Hrvatska bi nakon ulaska u Europsku uniju, a prije uvođenja eura, trebala pokazati da udovoljava gospodarskim uvjetima za sudjelovanje u Ekonomskoj i monetarnoj uniji, što je preduvjet uvođenja eura.

29. Koje kriterije Hrvatska treba ispuniti da bi kao nacionalnu valutu mogla koristiti euro?

Osim kriterijima za punopravno članstvo u Europskoj uniji, Hrvatska bi trebala udovoljiti i kriterijima konvergencije, a oni su: (1) visok stupanj cjenovne stabilnosti - stopa inflacije ne smije biti viša od 1,5% u odnosu na stopu inflacije u prve tri zemlje s najstabilnijim cijenama; (2) smanjenje prekomjernog javnog duga (do 60% BDP) i proračunskog deficita (do 3% BDP); (3) postizanje stabilnog tečaja; (4) prosječne nominalne dugoročne kamatne stope ne smiju biti više od 2% u odnosu na kamatne stope triju zemalja Unije s najnižom stopom inflacije.

30. Dok čekamo prijem u EU, možemo li barem kunu zamijeniti eurom?

Kuna kao nacionalna valuta i službeno sredstvo plaćanja u Hrvatskoj teoretski bi se mogla zamijeniti drugom valutom. Neke su države u svijetu to već učinile. Odluka o zamjeni nacionalne valute drugom valutom vrlo je ozbiljna odluka za jednu zemlju, koja za sobom povlači niz posljedica za njezin gospodarski i monetarni sustav. Iako se rasprave o zamjeni kune eurom vode u krugovima stručnjaka te se analiziraju potencijalni učinci, nije realno očekivati da bi se takva odluka mogla brzo donijeti (vidi odgovor na pitanje 27.).

31. Po vrijednosti koje će se valute (eura ili USD) Hrvatska ravnati od 2002. godine?

Hrvatska je narodna banka kao referentnu valutu prema kojoj se preračunavaju kupnja i prodaja deviza od 2002. godine odredila euro. Tečaj Hrvatske narodne banke iskazan u kunama za strane valute utvrđuje se u Republici Hrvatskoj tržišno, na osnovi ponude i potražnje deviza na hrvatskom deviznom tržištu, pri čemu se poštuju međuvalutni odnosi utvrđeni na inozemnom deviznom tržištu.

MOTIVI, ISPUNJENJE KRITERIJA I VRIJEME INTEGRACIJE U EUROPSKU UNIJU

32. Zašto Hrvatska želi stupiti u europske integracije?

Zato da njeni građani ne bi jednoga dana morali gubiti vrijeme na graničnim prijelazima, zato da oni njeni državljani koji rade i žive u zemljama EU ne bi jednoga dana - suočeni s konkurencijom iz novih zemalja članica - ostali u nepovoljnijem položaju, zato da bi se pristupanjem našega gospodarstva velikom europskom tržištu pod najpovoljnijim uvjetima stvorile pretpostavke za brži gospodarski razvoj, a otvaranjem našeg tržišta kroz jačanje konkurencije oborile monopolističke cijene mnogih proizvoda, te iz cijelog niza drugih vrlo praktičnih razloga. Zbog toga je od osamostaljenja i međunarodnog priznanja Republike Hrvatske punopravno članstvo u Europskoj uniji strateški cilj njezine državne politike. Sudjelovanje u procesu integracija na europskom kontinentu politički je cilj koji predstavlja nastojanje Republike Hrvatske da odgovori na izazove globalizacije. To se prvenstveno odnosi na zastupanje hrvatskih interesa u sklopu udruženja koja se razvijaju i rastu u Europi, a koja zajedno imaju veći utjecaj na globalnoj razini nego što bi to imale države članice Unije pojedinačno. Republika Hrvatska već je napravila korake u tom smjeru postavši 1992. godine članicom Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi te 1996. godine članicom Vijeća Europe, čime se pridružila europskim političkim organizacijama. U sklopu procesa približavanja Europskoj uniji, Republika je Hrvatska u listopadu 2001. godine potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, čime su započete sveobuhvatne pripreme za punopravno članstvo u Uniji.

33. Kakva je uloga Hrvatske u europskim integracijama i kakva je njena budućnost?

Cilj je Republike Hrvatske biti aktivnim sudionikom procesa europskih integracija kako bi vlastitim idejama i projektima pridonijela promicanju vrijednosti na kojima se temelje europske organizacije (poput Vijeća Europe), tj. udruženja država (Europska unija). Te vrijednosti uključuju osiguranje trajnog mira, jedinstva, jednakosti, slobode i solidarnosti, što su pretpostavke boljeg i sigurnijeg života njenih građana. S obzirom da veći dio druge polovice 20. stoljeća Republika Hrvatska nije bila aktivnom sudionicom europskih integracijskih procesa, njezin je zadatak u vremenu koje dolazi priključiti se procesima integracije na europskom kontinentu te im pridonijeti svojim aktivnostima.

34. Udovoljava li Hrvatska normama za ulazak u Europsku uniju, i koji su uopće preduvjeti za to? Kako će se članstvo u EU odraziti na hrvatsko gospodarstvo?

Trenutno Hrvatska ne udovoljava svim kriterijima za članstvo u Europskoj uniji. Uz kriterije iz Kopenhagena (vidi pitanje 23.), Republika Hrvatska treba još zadovoljiti dodatne političke uvjete koji se odnose na povratak izbjeglica, slobodu medija, suradnju s Haškim sudom te regionalnu suradnju. Europska unija u sklopu izvještavanja o ispunjavanju odredbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju od strane Republike Hrvatske prati i ispunjavanje kriterija Hrvatske za članstvo u EU.

Do ulaska u Europsku uniju u Hrvatskoj se treba dovršiti proces tranzicije koji podrazumijeva uspostavu djelotvornog tržišnog gospodarstva te se trebaju stvoriti uvjeti koji će uz liberalizaciju tržišta, od strane Europske unije, omogućiti jačanje domaćih poduzeća kako bi ona mogla ravnopravno konkurirati na unutarnjem tržištu Europske unije. Članstvo u

Europskoj uniji pogodovat će razvoju onih sektora ili poduzeća koji će biti dovoljno konkurentni na europskom tržištu te će pridonijeti boljem povezivanju hrvatskog privatnog sektora s europskim.

35. Koliko će još generala Hrvatska morati izručiti ili osuditi da bi ušla u EU?

Sabor Republike Hrvatske 1996. godine usvojio je Ustavni zakon o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom, čime se Vlada Republike Hrvatske obvezala na suradnju s tom institucijom. Iako je ulazak Hrvatske u Europsku uniju uvjetovan i suradnjom Vlade RH s Haškim sudom, izručivanje generala i drugih osoba ili njihovo suđenje u Hrvatskoj neće ovisiti o Europskoj uniji, nego o rezultatima istraga koje provode istražitelji Haškog suda te sudova u Republici Hrvatskoj.

36. Je li RH spremna uključiti se u jedinstveno tržište? Imamo li što ponuditi EU s obzirom na kvalitetu i cijenu?

Republika Hrvatska još se nije spremna u potpunosti uključiti u jedinstveno tržište iz više razloga. Prvi je razlog nedovoljna usklađenost zakonodavstva Republike Hrvatske s europskim zakonodavstvom u tom području. Također, neki sektori u Hrvatskoj još su vrlo osjetljivi na inozemnu konkurenciju te će se liberalizacija tržišta za npr. poljoprivredni sektor odgoditi do vremena kad će taj sektor postati dovoljno konkurentan da sudjeluje na unutarnjem tržištu. Što se tiče ponude hrvatskih proizvoda na europskom tržištu, bitno je naglasiti da je do stupanja na snagu Privremenog sporazuma⁴ većina proizvoda na europskom tržištu bila opterećena ili carinama ili količinskim ograničenjima. Dodatne su carine svakako utjecale na slabiju konkurentnost domaćih proizvoda na tom tržištu. Europska je unija najznačajniji trgovinski partner Republike Hrvatske, te je 48,8% hrvatskog izvoza usmjereno upravo na tržišta država članica Europske unije. S obzirom na dosadašnje izvozne aktivnosti i proizvode, sljedeći se proizvodi mogu ocijeniti kao najuspješniji na europskom tržištu s obzirom na ostvarenu vrijednost u 2001. godini: odjeća, transportna oprema, obuća, električni strojevi, aparati, uređaji te pluto i drvo.

37. Što je prioritet: ulazak u europske integracije ili gospodarska obnova?

Približavanje europskim integracijama proces je koji ide usporedno s provedbom gospodarskih reformi i koji potiče proces gospodarske obnove u tranzicijskim zemljama. Istovremeno, gospodarska obnova predstavlja jedan od prioriteta Vlade Republike Hrvatske i može se reći da predstavlja jedan od uvjeta za održivu integraciju u Europsku uniju.

38. Koj će, otprilike, godine Hrvatska ući u Europsku uniju?

Teško je predvidjeti za koliko će točno godina Hrvatska ući u Europsku uniju. Planovi su Vlade RH da početkom 2003. godine preda molbu za članstvo u EU te da do kraja 2006. godine Hrvatska dosegne razinu spremnosti za punopravno članstvo u Uniji, što predstavlja

⁴ Privremeni sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske, s jedne strane, i Europske zajednice, s druge strane, poseban je sporazum koji je istovremeno i dio Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a tiče se ukidanja carina i drugih ograničenja na razmjenu roba između Hrvatske i EU. Za razliku od Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Privremeni je sporazum već stupio na snagu 1. ožujka 2002. godine budući da su trgovinska pitanja u nadležnosti Zajednice, što znači da njegovo stupanje na snagu ne podrazumijeva i proces ratifikacije u svim državama članicama EU.

proces postupnog usvajanja i primjene svih propisa EZ. Međutim, osim o spremnosti hrvatske strane, ulazak u Europsku uniju ovisi i o samoj Europskoj uniji i njezinu budućem razvoju.

39. Europska nas unija ne želi. Zašto mi onda želimo nju?

Europska je unija, potpisavši Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, priznala Hrvatskoj status potencijalnog kandidata za članstvo. Cilj je njezine strategije prema Hrvatskoj da se u Hrvatskoj osiguraju uvjeti koji će je približiti vrijednostima i ciljevima Europske unije. Članstvo u Uniji cilj je vanjske politike Republike Hrvatske od njenog osamostaljenja i međunarodnog priznanja. Između Europske unije i Republike Hrvatske postoje uzajamni interesi za uključivanjem Hrvatske u europske sustave i strukture. Hrvatska, kao jedan od važnih faktora stabilizacije na području jugoistočne Europe, svojom politikom i aktivnostima u regiji može pridonijeti ciljevima Procesa stabilizacije i pridruživanja. Priključivanjem Europskoj uniji ojačat će se međunarodni ugled i položaj Hrvatske, njezinim će se gospodarstvenicima otvoriti nove poslovne mogućnosti u sklopu unutarnjeg tržišta Europske unije, a Hrvatska će moći sudjelovati u procesu donošenja odluka na razini Unije, koje će imati utjecaja na njezino gospodarstvo te unutarnju politiku. Osim spomenutog, Vlada Republike Hrvatske želi kroz proces priključivanja Uniji otvoriti nove mogućnosti hrvatskim državljanima, poput slobodnog kretanja, obrazovanja, istraživanja i dr. na području Unije.

TROŠKOVI, KORISTI I UTJECAJI INTEGRIRANJA HRVATSKE U EU

40. Koji su konkretni financijski pokazatelji koristi koju bi Republika Hrvatska mogla ostvariti ulaskom u EU? Koje bi bile prednosti, a koji nedostaci ulaska RH u EU?

Trenutno ne postoje analize koje daju pregled konkretnih financijskih pokazatelja koristi od procesa približavanja Europskoj uniji. Naime, da bi se došlo do konkretnih financijskih i drugih pokazatelja učinaka prilagodbe pravnog sustava Republike Hrvatske propisima EZ, za svako je pojedino područje, poput poljoprivrede, zaštite okoliša, prometne politike i dr., potrebno izraditi analizu učinaka uvođenja propisa EZ. Takva je analiza pripremna faza za izradu analize troškova i koristi, kao krovnog dokumenta koji bi davao pregled financijskih i drugih pokazatelja prednosti i nedostataka integracije RH u Europsku uniju.

41. Za ulazak u EU potrebno je dosta novaca. Tko će snositi troškove?

Najveći dio troškova procesa približavanja Europskoj uniji snosit će državni proračun, tj. hrvatski porezni obveznici. Dio troškova za ulazak u Europsku uniju pokriva i sama Unija kroz programe tehničko-financijske pomoći - poput Phare programa (program nije otvoren za Republiku Hrvatsku), tj. CARDS programa, namijenjenog zemljama Procesa stabilizacije i pridruživanja, koji uključuje i Republiku Hrvatsku. Privatni će sektor također snositi dio troškova integracije koji uključuju prilagodbu novim propisima, posebice u području zaštite okoliša, poljoprivrede i dr. S druge strane, to je investicija u budućnost budući da se kroz taj proces stječu nova znanja i otvaraju novi poslovi u navedenim područjima, stoga to sasvim sigurno nije izgubljen novac.

42. Svjesni smo da ima bezbroj pozitivnih strana ulaska u EU, pitam se ima li (a sigurno ima) i koja je barem jedna negativna strana?

S obzirom na dosadašnja iskustva država kandidatkinja, tj. tranzicijskih zemalja srednje i istočne Europe, može se reći da negativnu stranu ulaska u EU čine kratkoročno visoki troškovi s kojima se suočavaju te zemlje. S obzirom da se proces tranzicije u većini tranzicijskih zemalja preklapao s procesom integriranja u EU, teško je pripisati troškove samo jednom ili drugom. Ti su troškovi uglavnom povezani s premještanjem radnika iz onih industrijskih grana koje su nekonkurentne na jedinstvenom tržištu EU u konkurentnije te s uvođenjem europske regulative o zaštiti okoliša i dr. Također, negativna je strana procesa integracija što kratkoročne troškove snose pojedine društvene skupine - poduzeća koja nisu konkurentna u novonastalim tržišnim uvjetima liberalizacije domaćeg tržišta, poduzeća i državni monopoli koji će morati ulagati u modernizaciju proizvodnje i poslovanja po standardima Unije, te državne institucije koje moraju znatne napore ulagati u jačanje institucija koje će moći provoditi propise EZ. Dugoročne će koristi od pristupanja EU imati društvo u cjelini. To se prvenstveno odnosi na mogućnosti obrazovne razmjene i slobodnog kretanja ljudi na području Unije, na smanjivanje cijena na domaćem tržištu (zbog povećane konkurencije), na čišći okoliš (zbog uvođenja strože regulative u području zaštite okoliša po načelu "zagadivač plaća") te na pristup programima i fondovima EU namijenjenim usklađenom razvoju i rastu država članica iz kojih se mogu financirati razvojni i drugi projekti.

43. Hoćemo li integracijom dobiti mogućnost lakšeg zapošljavanja, bolje plaće, manje cijene, manje bankarske kamate?

Teško je očekivati da će integracija u EU donijeti gotova rješenja za probleme poput nezaposlenosti i niskih plaća. Proces približavanja Uniji svakako će u jednom dijelu utjecati na zapošljavanje u izvozno orijentiranim sektorima ili poduzećima, za koje se očekuje da će rasti s mogućnostima koje se otvaraju kroz ukidanje carina i drugih trgovinskih barijera hrvatskim proizvodima na tržištu EU. Rast i razvoj poduzeća svakako bi utjecaja trebao imati i na rast produktivnosti, kao i na rast plaća zaposlenih. Proces integracije imat će za posljedicu i rast potreba za osobama sa znanjem stranih jezika te za osobama koje posjeduju druga znanja i vještine (npr. informatičke), što će također utjecati na zapošljavanje. Što se tiče nižih cijena i kamatnih stopa, proces integracije pogodovat će upravo smanjenju cijena i kamatnih stopa zbog očekivane povećane konkurencije ponuđača roba, usluga i kapitala na domaćem tržištu.

44. Što to znači da je Hrvatska pridružena članica EU, dobivamo li time neke privilegije ili olakšice?

Hrvatska još nije pridružena članica Unije, a to će postati nakon što Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupi na snagu. Taj će sporazum stupiti na snagu nakon što bude potvrđen, tj. ratificiran u Hrvatskom saboru, Europskom parlamentu i parlamentima svih država članica Unije. Sporazum su dosad ratificirali Hrvatski sabor i Europski parlament. Sporazum predstavlja početak institucionalnih odnosa između Republike Hrvatske i Europske unije, čime se utire put za punopravno članstvo u Uniji. Temeljem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, tj. Privremenog sporazuma, došlo je do liberalizacije tržišta od strane Europske unije, čime su ukinute carine i druga ograničenja na uvoz većine hrvatskih proizvoda. Iznimku čine mlada govedina i određeni riblji proizvodi, za koje su zadržana

ograničenja na uvoz iz Republike Hrvatske. Uz navedeno, može se reći da je program tehničko-financijske pomoći Europske unije CARDS bitan doprinos Europske unije hrvatskim nastojanjima da se što prije pridruži Europskoj uniji.

45. Hoće li se ulaskom u EU poboljšati ekonomska situacija u Hrvatskoj?

Ulazak u Europsku uniju uvjetovan je, između ostalog, djelotvornim tržišnim gospodarstvom, što pretpostavlja stabilnu gospodarsku situaciju u državi kandidatkinji za članstvo u EU te jako gospodarsko poduzetništvo, sposobno da izdrži pritisak konkurencije na otvorenom tržištu Europske unije. Ti uvjeti stavljaju velike zahtjeve pred države kandidatkinje koje, ukoliko žele postati punopravnim članicama Unije, trebaju intenzivno raditi na dovršetku procesa tranzicije i osiguravanju povoljnih uvjeta za socijalno održivi gospodarski rast i razvoj. Moglo bi se reći da je upravo poboljšanje ekonomske situacije uvjet ulaska u Uniju, a istovremeno i jedan od prioriteta ekonomske politike Vlade Republike Hrvatske.

46. Koje pogodnosti Hrvatska dobiva ulaskom u Europsku uniju?

Ulazak u Europsku uniju Republici Hrvatskoj omogućio bi:

- uključivanje u stabilno političko i gospodarsko okruženje, što će pogodovati njenom društvenom i gospodarskom razvoju
- zastupljenost hrvatskih interesa prilikom donošenja odluka u Europskoj uniji koje imaju utjecaj na unutarnju i vanjsku politiku
- povećanje ugleda Republike Hrvatske te povećanje njezine pregovaračke moći u sklopu globalnih aranžmana
- mogućnost suodlučivanja u razvoju politikâ koje se tiču budućnosti Europe i šire, a koje su značajne za dugoročni razvoj Republike Hrvatske
- pristup unutarnjem tržištu EU koje trenutno ima više od 370 milijuna stanovnika
- osiguravanje stabilnog poslovnog okruženja te omogućavanje novih razvojnih mogućnosti koje se pružaju u sklopu ekonomske i monetarne unije
- povećanje mogućnosti za rast izvoza, što će pogodovati gospodarskom rastu Republike Hrvatske
- poticanje konkurentnosti domaćih poduzeća kroz sudjelovanje na unutarnjem tržištu Unije, što će utjecati na modernizaciju poslovanja i upotrebu novih tehnologija te na povećanje produktivnosti tih poduzeća
- bolji pristup kapitalu, opremi, znanju i tehnologijama u Uniji, što će utjecati na rast i razvoj hrvatskog gospodarstva i društva u cjelini
- otvaranje obrazovnih mogućnosti za hrvatske građane te mogućnost zapošljavanja u državama članicama EU
- pristup fondovima EU namijenjenim zaštiti okoliša, investicijama u prometne mreže, poticajima za poljoprivredu te općenito smanjenju razlika između regija i država članica Unije.

47. Što će se promijeniti za Hrvatsku nakon što uđe u EU?

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju trebali bi se ostvariti gospodarski uvjeti za sudjelovanje na unutarnjem tržištu Unije, što pretpostavlja primjenu reformi koje će osigurati rast domaćeg gospodarstva te rast životnog standarda stanovništva. Priključivanjem, a kasnije i članstvom u Uniji, doći će do značajnih promjena u pravnom, gospodarskom i političkom sustavu u Republici Hrvatskoj. U pravnom će sustavu svi propisi morati biti usklađeni s

propisima EZ te će morati biti osigurana i njihova provedba. Promjene u pravnom sustavu imat će za posljedicu i promjenu u gospodarskom sustavu s obzirom na uvođenje i provođenje pravila o tržišnom natjecanju, liberalizaciji tržišta te ostalih propisa kojima se uređuju vlasnički odnosi, intelektualno i industrijsko vlasništvo, socijalna politika, zapošljavanje, zaštita potrošača, zaštita okoliša i dr. Kad Hrvatska postane punopravnom članicom Europske unije, njezini će predstavnici sudjelovati u procesu donošenja odluka u Uniji te će dobiti pravo glasanja u sklopu Vijeća Europske unije, čime će se osigurati zastupljenost hrvatskih interesa u sklopu Unije. Uz ove opće promjene, većinu je konkretnih promjena teško predvidjeti jer one će, između ostalog, ovisiti i o ishodima pregovora između Republike Hrvatske i Europskog povjerenstva.

48. Kako će se ulazak u EU reflektirati na Hrvatsku kratkoročno, a kako dugoročno?

U kratkom se roku mogu očekivati visoki troškovi prilagodbe propisima EZ, koji će se odraziti na državni proračun, gospodarstvo te pojedine interesne skupine. To se posebice odnosi na troškove liberalizacije tržišta, koji će negativno utjecati na poduzeća koja nisu dovoljno konkurentna. Istovremeno, takvi bi troškovi nastupili i uslijed gospodarske globalizacije bez obzira na pristupanje Uniji, što ukazuje na potrebu za reformama koje će osigurati prijelaz na djelotvorno tržišno gospodarstvo te mjere koje će pozitivno utjecati na konkurentnost domaćih proizvođača. Kratkoročno se može očekivati i prijenos znanja i metoda praktičnog ostvarenja neke zamisli (*know-how*) putem programa tehničko-financijske pomoći Europske unije. Dugoročno, mogu se očekivati pozitivni učinci provedenih reformi vezanih uz primjenu propisa EZ te učinci sudjelovanja Hrvatske u unutarnjem tržištu Europske unije. Također, pozitivne učinke donijelo bi i pristupanje Hrvatske fondovima Europske unije namijenjenim smanjenju razlika između regija i država članica Unije.

49. Hoće li se ulaskom u EU promijeniti naš životni standard?

Ulaskom u Europsku uniju mogu se očekivati promjene u pokazateljima životnog standarda u Hrvatskoj. To se odnosi na rast bruto domaćeg proizvoda (po glavi stanovnika) i realne potrošnje (po stanovniku). Proces približavanja Europskoj uniji uključuje razvoj gospodarskih aktivnosti i reformi koje pridonose socijalno održivom razvoju i rastu. U tom kontekstu, mogu se očekivati pozitivne promjene u životnom standardu građana Hrvatske.

50. Što znači ulazak Hrvatske u EU za hrvatski turizam?

Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji donijet će velike promjene našoj turističkoj privredi, i to na tri važna područja: na području ulaganja i uspostave europskih standarda kvalitete turističkih usluga, na području pretvaranja cjelokupnoga hrvatskog turističkog područja u unutarnju destinaciju EU, te na području poboljšanja infrastrukture koja, osim za potrebe hrvatskog gospodarstva i građana tijekom cijele godine, služi snažnom unapređenju turističkog prometa. Posebice s obzirom na promjene koje donose recentna politička previranja u svijetu, povoljniji bi odnos građana EU prema Hrvatskoj mogao snažno potaći rast svih segmenata turističke djelatnosti u nas, produljenje ljetne sezone, proširenje turističke ponude nekim dosad manje korištenim "tržišnim nišama" (npr. kongresni i zdravstveni turizam) te čvršće vezivanje naših turističkih kuća za partnere iz emitivnih zemalja, članica Unije. Otvaranje granica prema državama članicama Unije također će pogodovati rastu turističkog prometa u Hrvatskoj.

51. Koji će se socijalni problemi riješiti ulaskom u EU?

Usklađivanje s propisima EZ u području socijalne politike poboljšalo bi status svih socijalno ugroženih skupina, no s obzirom na pritisak koji bi primjena tih propisa izvršila na državni proračun, može se očekivati postupno prilagodivanje hrvatskog zakonodavstva u tom području. Tome trebaju prethoditi reforme pravnog i gospodarskog sustava, koje bi se trebale pozitivno odraziti i na rješavanje socijalnih problema te mogućnosti usvajanja propisa EZ u tom području. U sklopu formuliranja i provedbe reformi koje imaju za cilj smanjenje siromaštva u Hrvatskoj, Europska će unija kroz program tehničko-financijske pomoći CARDS sudjelovati u rješavanju socijalnih problema u Hrvatskoj. Cilj je hrvatske Vlade osigurati socijalno održivu integraciju u Europsku uniju, što uključuje stvaranje i provedbu politikâ koje imaju za cilj povećati stope rasta te pozitivan utjecaj na zaposlenost i životni standard općenito.

52. Hoće li se ulazak u EU odraziti na cijene poljoprivrednih proizvoda?

Cijene poljoprivrednih proizvoda u vrijeme ulaska Hrvatske u Europsku uniju ovisit će o niz međusobno povezanih faktora. Prvi je konkurentnost poljoprivrednih proizvoda u Hrvatskoj te stupanj liberalizacije trgovine poljoprivrede, o kojem će se pregovarati tijekom pregovora za članstvo u Uniji. Drugi je faktor predpristupna strategija Hrvatske za restrukturiranje poljoprivrede, koja je potrebna s obzirom na prilagodbe propisima EZ u tom području. Treći je faktor poljoprivredna politika Unije prema novim državama članicama u vrijeme pristupanja Hrvatske EU.

53. Kako će ulazak Hrvatske u EU utjecati na našu prehrambenu industriju? Hoćemo li uvoziti hranu u konzervama, a izvoziti prirodnu hranu?

Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju pojačat će se konkurencija na domaćem tržištu prehrambenih proizvoda te će se stvoriti dodatni pritisak na domaću prehrambenu industriju usvajanjem pravnih propisa Unije u području zaštite zdravlja, potrošača te zaštite okoliša. Područje proizvodnje i prometa hranom u Republici će Hrvatskoj biti regulirano jedinstvenim zakonom o hrani, koji će biti usklađen s propisima EZ. Istovremeno, pojačana konkurencija i stroža regulativa u području zaštite okoliša te sigurnosti proizvoda bit će poticaj za domaće proizvođače da restrukturiraju i moderniziraju proizvodnju i poslovanje kako bi bili konkurentni kvalitetom i cijenom ne samo na domaćem, već i na europskom tržištu. U tom se području mogu očekivati pozitivni rezultati konkurentnih proizvođača tog sektoru. Što se tiče uvoza konzervirane hrane i izvoza prirodne hrane, o tome će odlučiti potrošači, kako na hrvatskom, tako i na europskom tržištu.

54. Kako se namjeravamo zaštititi od toga da već postojećim članicama ne poslužimo samo kao tržište (na kojem naši proizvodi još uvijek ne mogu konkurirati)?

U sklopu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju predviđene su zaštitne mjere koje može poduzeti Vlada Republike Hrvatske kako bi privremeno zaštitila i ojačala određene sektore ukoliko se ustanovi da pojačana konkurencija iz Europske unije ozbiljno šteti domaćoj industriji te uzrokuje znatne poteškoće u pojedinim djelatnostima ili regijama. Te mjere mogu uključivati privremeno obustavljanje smanjenja carina za uvozne proizvode za koje se ustanovi da ozbiljno ugrožavaju domaću industriju ili povećanje carina za te proizvode.

55. Kako će RH zaštititi svoju ekonomiju i prirodu od eksploatacije, i što će EU učiniti da zaštiti radnu klasu i potrošače od rastućeg monopolizma?

Proces globalizacije ne ostavlja mnogo prostora za zaštitu (malih) nacionalnih gospodarstava koja bi istovremeno omogućila i njihov održivi razvoj. U tom kontekstu, hrvatsko će se gospodarstvo morati orijentirati na sektore ili poduzeća koja će svojim proizvodima, znanjem i uslugama moći konkurirati na europskom tržištu. Što se tiče eksploatacije prirodnih bogatstava, već je u sklopu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ovo područje izuzeto u dijelu odredbi koje omogućuju poduzećima iz Unije da unajmljuju ili upotrebljavaju nekretnine u Republici Hrvatskoj. Što se tiče zaštite radnika i potrošača u odnosu na rastući monopolizam, valja naglasiti da su ciljevi politike o tržišnom natjecanju Europske unije upravo suprotni stvaranju monopola na europskom tržištu, tj. na tržištima država članica. Instrumenti provedbe ciljeva te politike jesu propisi Unije koji onemogućuju stvaranje monopola i u sektorima koji su se tradicionalno smatrali javnima - poput željeznica, javnog prijevoza, komunalnih usluga i dr.

56. Hoće li se ulaskom Hrvatske u Europsku uniju povećati priljev stranog kapitala i stranih kompanija u Hrvatsku?

Proces integracije Hrvatske u Europsku uniju pogodovat će ulasku stranog kapitala i izravnih stranih investicija u Hrvatsku iz više razloga. Prvi je razlog usvajanje zakonodavstva Unije u području unutarnjeg tržišta, koji se odnosi na osnivanje i poslovanje trgovačkih društava u sklopu unutarnjeg tržišta kojeg strani ulagači već poznaju. Drugi je razlog veća percepcija stabilnosti ulaganja bazirana na procesu integracije Hrvatske u europske strukture. Treći je razlog liberalizacija tržišta, koja će omogućiti da hrvatska poduzeća proizvođa, tj. usluge podrijetlom iz Hrvatske bez carinskih opterećenja mogu prodavati na tržištu Europske unije. Uvođenje eura, kao posljedica integracije u Uniju, također će pogodovati privlačenju stranih ulaganja.

57. Hoćemo li pridruživanjem Europskoj uniji i ulaskom njenog kapitala i robe po nižim cijenama na naše tržište moći konkurirati sa svojim proizvodima i zaostalom tehnologijom na tržištu ili ćemo postati samo zemlja jeftine radne snage?

Cilj je procesa integracije, ali i tranzicije, između ostalog, i restrukturirati domaća poduzeća kako bi mogla konkurirati na europskom i svjetskom tržištu. Neka se od hrvatskih poduzeća već uspješno nose s inozemnom konkurencijom te su i sama prisutna na europskim tržištima. U svjetlu primjene Privremenog sporazuma i ukidanja carina na proizvode podrijetlom iz Europske unije, valja naglasiti da su za tzv. osjetljive proizvode dogovorena prijelazna razdoblja u sklopu kojih će se poduzimati mjere za osnaživanje domaćih poduzetnika za sudjelovanje na unutarnjem tržištu Unije. Ulazak stranog kapitala nije isključivo vezan za jeftinu radnu snagu u Hrvatskoj jer je, u usporedbi s drugim tranzicijskim zemljama, cijena radne snage još uvijek faktor koji Hrvatsku čini manje privlačnim odredištem za strana ulaganja. Uz cijenu radne snage, na razinu stranih ulaganja utječe i razina produktivnosti rada te drugi faktori, poput visine poreza na dobit, pravne zaštite vjerovnika, razvijenosti infrastrukture i dr.

58. Hoće li hrvatski državljani pridruživanjem Hrvatske Europskoj uniji izgubiti ekskluzivitet u obavljanju tzv. slobodnih profesija (odvjetnici, liječnici i dr.)?

Pridruživanjem, tj. stupanjem na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju hrvatski državljani neće izgubiti "ekskluzivitet" u obavljanju profesija navedenih u pitanju. Naime, ovim sporazumom nije dogovorena i mogućnost slobodnog pristupa građana EU tržištu rada u Hrvatskoj. Priključivanjem Europskoj uniji, a u sklopu pregovora o slobodnom kretanju radnika, doći će do promjena u tim sektorima zbog usvajanja direktiva koje omogućuju i pravnicima i liječnicima pristup tržištu rada u svim državama članicama Europske unije. Ipak, teško je zamisliti da bi odvjetnici i liječnici iz drugih država EU žurili u zemlju čiji jezik i propise ne poznaju, i u kojoj će zacijelo biti slabije plaćeni nego kod kuće.

59. Hoće li se ukinuti carine?

Ulaskom u Europsku uniju trebat će se ukinuti carine na sve proizvode podrijetlom iz Europske unije. Već su primjenom Privremenog sporazuma između Republike Hrvatske i Europske unije ukinute carine na veći broj proizvoda, dok su za osjetljive industrijske proizvode i poljoprivredne proizvode dogovorena prijelazna razdoblja u sklopu kojih će se postepeno smanjivati i/ili ukidati carine.

60. Što dobivaju hrvatski građani ulaskom u Europsku uniju?

Hrvatskim će građanima ulaskom u Europsku uniju biti omogućeno slobodno kretanje na području država članica Unije te veće i kvalitetnije mogućnosti za obrazovanje na području Unije. Ovisno o ishodu pregovora u području slobodnog kretanja radnika, trebalo bi odmah po pristupanju Uniji, ili u roku koji se dogovori tijekom pregovora, državljanima RH biti omogućeno i slobodno zapošljavanje na području Unije.

61. Ne slažem se s ulaskom u EU jer dolaskom u Europu naša će poljoprivreda propasti zbog naših cijena - jesam li u pravu?

Još nisu poznati rezultati istraživanja koja bi mogla ukazivati na vezu između uspješnosti poljoprivrednog sektora i ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Međutim, neka istraživanja drugih država kandidatkinja ukazuju na poteškoće u prilagodbi u ovom sektoru tijekom integracije. U sklopu pregovora za Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju poljoprivreda je identificirana kao osjetljiviji sektor u odnosu na industrijski, te je Hrvatska zatražila i dobila prijelazna razdoblja tijekom kojih će se aktivno raditi na povećanju konkurentnosti tog sektora kroz reforme i druge mjere. Valja naglasiti da će uspješnost i konkurentnost domaće poljoprivrede ovisiti prvenstveno o reformama koje bi trebale ojačati domaće poduzetnike kako bi mogli sudjelovati na unutarnjem tržištu Europske unije. Za poljoprivredni je sektor u fazi priključivanja Uniji državama kandidatkinjama osigurana pomoć (program SAPARD) za njegovo restrukturiranje i prilagodbu zajedničkoj poljoprivrednoj politici Unije. Cilj je Vlade Republike Hrvatske osigurati održivu integraciju u Europsku uniju, što uključuje i mjere koje će spriječiti "propadanje" domaće poljoprivrede.

62. Neće li priključenje Hrvatske Europskoj uniji ilegalcima olakšati posao?

Priključenjem Europskoj uniji Hrvatska će usvojiti tzv. schengenski granični režim koji trenutno provode države potpisnice Schengenskog sporazuma. Europska je unija već započela provoditi program pomoći pod nazivom "Integrirano upravljanje granicama", kojem je cilj

jačanje carinskih i graničnih kontrola u Hrvatskoj, u svrhu pripreme za provođenje gore navedenog graničnog režima. Cilj je jačanja graničnih kontrola smanjenje broja ilegalnih ulazaka u Republiku Hrvatsku, a time i u Europsku uniju.

63. Koliko će trajati birokratski poslovi koji prate ulazak Hrvatske u EU? Je li opravdano uvođenje studija za postanak euro-birokrata (na našim prostorima)?

Planovi su Vlade Republike Hrvatske završiti proces usklađivanja zakonodavstva sa zakonodavstvom Unije do 2006. godine. To, između ostalog, uključuje i administraciju koja mora pratiti proces prilagodbi Europskoj uniji. Uvođenje studija za usavršavanje hrvatskih državljana u području europskih integracija preduvjet je uspješne integracije Republike Hrvatske u strukturu Europske unije. Osim toga, s obzirom na rastuće potrebe za ljudskim potencijalima sa znanjima o europskim integracijama, obrazovanje građana u tom području svakako će pridonijeti i njihovu lakšem zapošljavanju.

64. Hoće li se legalizirati lakše droge kad uđemo u EU?

Područje legalizacije lakih droga nije usklađeno na razini Europske unije, pa postupak legalizacije lakih droga u Republici Hrvatskoj neće ovisiti o ulasku Hrvatske u Europsku uniju, već o inicijativi i odlukama resornih tijela za to pitanje u Republici Hrvatskoj.

SUVERENITET, IDENTITET I EU

65. Kakvu perspektivu imaju male nacije u ujedinjenoj Europi? Hoće li, u odnosu na velike narode, postati europske manjine?

Europska unija, iako posjeduje visok stupanj gospodarske, a nešto manji političke integracije, ne funkcionira kao jedinstvena (nacionalna) država. Bez obzira na svoju veličinu, države članice Europske unije nikada ne mogu postati njezine manjine. Članak 6. Ugovora o Europskoj uniji izričito naglašava: *„Unija će poštovati nacionalne identitete svojih država-članica.“* Ideja europske integracije nije da se države članice „utope“ u Uniju, već da joj doprinesu vlastitim raznolikostima. U prilog tome govori i činjenica da Europska unija ima 11 službenih jezika, te da su u institucijama Unije svi ravnopravni. Luksemburg, koji je jedna od najmanjih zemalja na svijetu, kao država nikad nije bio jači nego u okviru EU.

66. Gubi li Republika Hrvatska ulaskom u Europsku uniju dio svojeg suvereniteta?

Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska dio će suvereniteta prenijeti na razinu zajedničkog odlučivanja u Uniji. To se odnosi na područja o kojima se odlučuje na razini Unije, tj. na područja poput unutarnjeg tržišta, carinske unije, prometa, ekonomske i monetarne unije, zajedničke poljoprivredne politike, zaštite okoliša i dr. To ne znači da se RH tog dijela suvereniteta odriče, već ga samo primjenjuje na drugi način, usklađujući svoje aktivnosti i odluke s drugim zemljama. Države članice Europske unije dijelove su svojih suvereniteta prenijele na razinu Unije s ciljem učinkovitijeg odlučivanja i reguliranja područja u kojima se smatra da se zajedničkim odlukama i aktivnostima može postići više nego što bi to svaka država članica mogla postići zasebno.

67. Može li Hrvatska izgubiti svoj nacionalni identitet ulaskom u Europsku uniju?

Iskustva sadašnjih država članica Unije ukazuju na to da se ulaskom u Europsku uniju ne gubi nacionalni identitet. Portugal je, primjerice, i dalje očuvao sva obilježja svog nacionalnog identiteta, poput jezika i kulture, bez obzira što je član Unije od 1986. godine. Poštovanje nacionalnih identiteta zajamčeno je Ugovorom o Europskoj uniji, koji u čl. 6 navodi kako će "Unija poštovati nacionalne identitete svojih država-članica".

SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU, CARDS, PAKT O STABILNOSTI

68. Što je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju?

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju nova je generacija europskih sporazuma ponuđenih zemljama jugoistočne Europe u sklopu Procesu stabilizacije i pridruživanja. Sporazumom se uređuju opća načela, politički dijalog, regionalna suradnja, slobodno kretanje roba, kretanje radnika, osnivanje pravnih osoba, pružanje usluga i kapitala, usklađivanje i provedba zakona, pravila tržišnog natjecanja, pravosuđe i unutarnji odnosi, politike suradnje te financijska suradnja. Ciljevi su tog sporazuma: razvijanje političkog dijaloga između Unije i zemlje potpisnice sporazuma, početak postupnog usklađivanja nacionalnog zakonodavstva zemlje potpisnice s propisima EZ, promicanje gospodarskih odnosa dviju strana, postupno razvijanje zone slobodne trgovine između dviju strana te poticanje regionalne suradnje u sklopu Procesu stabilizacije i pridruživanja. Sporazum zemlji potpisnici daje status pridruženog člana i potencijalnog kandidata za članstvo u EU.

69. Gdje građani mogu pročitati tekst Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju?

Trenutno se tekst Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju može naći na internetskim stranicama Ministarstva za europske integracije (<http://www.mei.hr>), a postoji i tiskana verzija Sporazuma, u obliku publikacije koja se može dobiti u Ministarstvu za europske integracije. Uz ova dva izvora, tekst se Sporazuma može naći i u Narodnim novinama - Međunarodni ugovori broj 14 iz 2001. godine.

70. Tko nadgleda proces približavanja Republike Hrvatske Europskoj uniji?

Proces približavanja Hrvatske Europskoj uniji provodi Vlada Republike Hrvatske kao nositelj izvršne vlasti, a čitav proces nadgleda Hrvatski sabor. Vlada Republike Hrvatske, kao temeljni nositelj procesa približavanja RH Europskoj uniji, provodi proces pridruživanja Uniji prvenstveno kroz ispunjenje mjera predviđenih Planom provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Istovremeno, Europsko povjerenstvo prati napredak Republike Hrvatske u provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te napredak u udovoljavanju Hrvatske kriterijima za članstvo u Uniji.

71. Što je to CARDS?

Program CARDS (eng. *Community Assistance for Reconstruction Development and Stabilisation*), tj. pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju, novi je instrument tehničko-financijske pomoći Europske unije namijenjene jugoistočnoj Europi (njegove su države ko-

risnice: Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Srbija i Crna Gora i Makedonija), odnosno potrebama Procesu stabilizacije i pridruživanja. Prema Regulativi za CARDS Vijeća Europske unije od 7. 12. 2000. sredstva pomoći EU koristeće se:

- za obnovu i povratak izbjeglica
- za stvaranje institucionalnog i zakonodavnog okvira koji će poduprijeti demokraciju, vladavinu prava, prava manjina, nezavisnost medija, jačanje legalnosti i mjera za prevenciju organiziranog kriminala
- za ekonomske reforme
- za društveni razvoj, s posebnim naglaskom na smanjenje siromaštva, jednakost spolova, obrazovanje, stručno usavršavanje i obnovu okoliša
- za razvoj užih veza između zemalja primateljica CARDS-a, između njih i EU, te između njih i zemalja kandidata za članstvo u EU
- za promociju regionalne suradnje među zemljama primateljicama CARDS-a te između njih i EU.

72. Hoće li Međimurje imati koristi od CARDS-a?

S obzirom na uredbu Vijeća Europske unije, koja predviđa korištenje sredstava programa CARDS za različita područja (vidi pitanje 71.), pomoć će se provoditi kroz financiranje investicijskih programa i programa izgradnje institucija, a uložena sredstva bit će bespovratna. Kao izravni korisnici te pomoći određena su državna tijela na svim razinama, javne ili mješovite javne institucije, institucije koje pružaju pomoć poslovnim subjektima, zadruge, udruge, fondacije i nevladine organizacije, pa tako i Međimurska županija može kandidirati te potencijalno imati korist od CARDS programa.

Svakako treba upozoriti da se pomoć dodjeljuje isključivo za unaprijed isplanirane i razradene programe/projekte, na temelju natječajne procedure Europskog povjerenstva, a da bi se postigla pravilna raspodjela i što veća iskorištenost dodijeljenih sredstava, od iznimnog je značaja pravilna priprema i provedba programa i projekata određenih za financiranje sredstvima iz CARDS-a. Provedba programa vrši se u skladu sa standardnim procedurama Europske komisije, u čemu pomoć pruža Ministarstvo za europske integracije.

73. Što je Pakt o stabilnosti?

Pakt o stabilnosti okvir je za suradnju država jugoistočne Europe, država članica EU, Sjedinjenih Američkih Država, Ruske Federacije i međunarodnih organizacija (OEES-a, Vijeća Europe, UN-a, NATO-a, Zapadnoeuropska unije - WEU, Visokog povjerenstva Ujedinjenih naroda za izbjeglice - UNHCR te Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj - OECD), uključujući i međunarodne financijske institucije (MMF, Svjetsku banku, Europsku investicijsku banku i Europsku banku za obnovu i razvoj) te regionalne inicijative (Royamont proces, Gospodarsku suradnju crnomorskih zemalja - BSEC, Srednjoeuropsku inicijativu - CEI, Inicijativu za suradnju u jugoistočnoj Europi - SECI i Proces suradnje jugoistočne Europe - SEECP). Strateški cilj Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu, političkog dokumenta usuglašenog 10. lipnja 1999. u Kölnu, jest stabilizacija u regiji putem približavanja zemalja jugoistočne Europe euroatlantskim strukturama i jačanje međusobne suradnje.

U Republici Hrvatskoj je za koordinaciju svih aktivnosti u vezi s Paktom zaduženo Ministarstvo vanjskih poslova.

USKLAĐIVANJE ZAKONODAVSTVA

74. Kako uskladiti normativno reguliranje i praksu? Zakone ćemo relativno lako uskladiti, ali kako ubrzati usklađivanje zakona s provedbom?

Postojanje pravne države jedan je od kriterija iz Kopenhagena kojeg države kandidatkinje za članstvo u EU moraju ispunjavati da bi postale punopravnim članicama Unije. Provedba propisa EZ jednako je važan dio pregovora o pristupanju EU kao što je i njihovo usvajanje, stoga je logično da napredak u pregovorima ovisi i o sposobnosti zemlje da provede usvojene propise. S obzirom na očekivane poteškoće pri provedbi propisa Unije, Europsko povjerenstvo, na temelju uredbe Vijeća Europske unije, državama kandidatima osigurava različite vrste financijsko-tehničke pomoći (npr. program SAPARD namijenjen je pomoći pri provedbi europskog prava iz područja poljoprivrede).

75. U kojoj će mjeri nakon pridruživanja Europskoj uniji pravni sustav RH biti usklađen s propisima država EU?

U sklopu provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju određena su prioritetna područja koja će se u Republici Hrvatskoj usklađivati s propisima EZ. Naime, pridruživanjem Uniji započinje proces usklađivanja zakonodavstva sa zakonodavstvom Unije, a ne sa zasebnim zakonodavstvima njezinih država članica. Nisu sva područja odlučivanja u jednakoj mjeri usklađena na razini Unije (npr. o obrazovanju još uvijek svaka država članica odlučuje zasebno; pravosuđe je različito od zemlje do zemlje u Uniji). Prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju prioritetna su područja usklađivanja zakonodavstva: tržišno natjecanje i državne potpore, intelektualno, industrijsko i trgovačko vlasništvo, javne nabave, normizacija, mjeriteljstvo, ovlašćivanje i ocjena sukladnosti, zaštita potrošača, prava društava, računovodstveno pravo, financijske usluge, kopneni promet, zdravlje i sigurnost na radu, zaštita podataka te jednake mogućnosti za žene i muškarce. Dok su navedena područja u izravnoj vezi s ostvarivanjem četiriju sloboda i uspostavljanjem unutarnjeg tržišta, preostalo je još čitav niz drugih područja u kojima će se hrvatsko zakonodavstvo u drugoj fazi morati uskladiti sa zakonodavstvom Unije (npr. poljoprivreda i ribarstvo, carinska unija, zaštita okoliša i dr.).

PREGOVORI S EU

76. O čemu se pregovara s EU?

Kad se započne proces pregovora o članstvu u Europskoj uniji, predstavnici države kandidatkinje za članstvo i predstavnici predsjedavajuće zemlje Unije, zajedno s predstavnicima Europskoga povjerenstva, pregovaraju o uvjetima priključivanja države kandidatkinje Uniji. To se posebice odnosi na uvjete usvajanja, primjene i provedbe propisa EZ te dogovore oko tranzicijskih perioda koje mogu zatražiti jedna ili druga strana u primjeni i/ili provedbi propisa Unije.

77. Zbog čega tako dugo traju pregovori oko ulaska RH u europske integracije?

Pregovori oko ulaska Hrvatske u Europsku uniju još nisu započeli budući da Vlada Republike Hrvatske još nije predala molbu za članstvo u Uniji. Vlada Republike Hrvatske najavila je predavanje molbe za članstvo u Uniji za siječanj 2003. godine.

JAVNO MNIJENJE I EUROPSKE INTEGRACIJE

78. Možete li mi reći tko je nas Hrvate pitao želimo li uopće u EU?

Ministarstvo za europske integracije svakih šest mjeseci naručuje istraživanja javnog mnijenja putem kojih prati stavove javnosti o Europskoj uniji te o ulasku Hrvatske u Uniju. Prema posljednjem istraživanju, provedenom u prosincu 2001. godine, na pitanje koje glasi: *“Europska unija postavlja pred sve zemlje određene ekonomske, pravne i političke uvjete koje one moraju ispuniti da bi se mogle uključiti u EU. Neki od političkih uvjeta za Hrvatsku su, primjerice, sloboda medija, ubrzanje povratka manjina u Hrvatsku te suradnja s međunarodnim sudom u Haagu. Jeste li za ili protiv uključivanja Hrvatske u Europsku uniju pod svim navedenim uvjetima?”*, 77% ispitanih građana odgovorilo je da je za uključivanje Hrvatske u Europsku uniju, 13% građana bilo je protiv uključivanja Hrvatske u Europsku uniju, a 10% ispitanih građana bilo je neopredijeljeno.

Uz navedena istraživanja, građani su na to pitanje odgovorili i biranjem u Hrvatski sabor onih stranaka koje u svojem programu imaju ulazak Hrvatske u Europsku uniju kao jedan od prioriteta. Valja napomenuti da će, prema odredbama Ustava RH, konačnu odluku o ulasku Republike Hrvatske u Europsku uniju donijeti građani na referendumu koji će se provesti kad budu završeni pregovori o pristupanju Uniji.

79. Jesu li za ulazak u EU zaineresiraniji mlađi ili stariji građani?

Prema rezultatima istraživanja koje je naručilo Ministarstvo za europske integracije, a koje je provedeno u prosincu 2001. godine na uzorku od 1000 ispitanika, veći je bio broj mladih osoba koje su odgovorile da su za uključivanje Hrvatske u Europsku uniju. Za priključivanje Europskoj uniji opredijelilo se 76,9% građana, od čega je udio mladih osoba (15-34 godine) bio oko 44%, a starijih osoba (55 godina i više) oko 22%.

80. Dana 5. svibnja 2001. godine u Jutarnjem je listu objavljen podatak da se 47% stanovnika EU protivi ulasku Hrvatske u Uniju. Koji su konkretno programi i projekti kojima će se poboljšati imidž Hrvatske u njihovim očima?

Europska unija provodi redovita istraživanja o stavovima javnosti spram proširenja Unije. U istraživanju koje je prenio Jutarnji list istraživači su kao potencijalnog kandidata za članstvo uključili i Republiku Hrvatsku. Podatak da je 47% stanovnika EU protiv uključivanja RH u EU istodobno govori da se 31% stanovnika slaže s njenim uključivanjem. S obzirom na rezultate istraživanja koji općenito pokazuju slabu podršku građana EU proširenju Unije na zemlje srednje i istočne Europe, takav rezultat za Republiku Hrvatsku, posebno u usporedbi s nekim zemljama koje već dugo imaju status kandidata, i nije loš. Europsko je povjerenstvo izradilo komunikacijsku strategiju koju provode Delegacije, odnosno Predstavništva Europskog povjerenstva u državama kandidatkinjama, tj. državama članicama Europske unije kako bi se građani upoznali s prednostima proširenja Unije na države srednje i istočne Europe. Kad Hrvatska postane službeni kandidat za članstvo, a time i poznatija građanima EU, mogu se očekivati i bolji rezultati. Tome će pridonijeti i njezino uključivanje u navedene aktivnosti Europskog povjerenstva. U Republici Hrvatskoj trenutno se radi na uspostavi sustava koji će aktivno djelovati na promidžbi Hrvatske u državama članicama Europske unije.

OBRAZOVANJE

81. Jesu li svi školski sustavi unutar članica EU isti?

Svi školski sustavi unutar država članica EU nisu jednaki. U Europskoj uniji školstvo nije usklađeno na razini Unije, već se o njemu odlučuje na razini država članica. Ovako su, Ugovorom o Europskoj zajednici, definirane nadležnosti između Zajednice i država članica u području obrazovanja: *"Zajednica pridonosi razvoju kvalitetnog obrazovanja poticanjem suradnje između država članica te, po potrebi, podupiranjem i dopunjavanjem njihovih aktivnosti, poštujući pritom u potpunosti odgovornost država članica za sadržaj podučavanja i organizaciju obrazovnih sustava te njihove kulturne i jezične različitosti..."*

82. Utječe li, i kako, Europska zaklada za obrazovanje na hrvatski školski program?

U Republici Hrvatskoj Europska zaklada za obrazovanje djeluje kroz Nacionalni opservatorij koji je prije svega savjetodavno tijelo koje podržava Upravni odbor u kojem sjede predstavnici resornih ministarstava i institucija te prati razvoj strukovnog obrazovanja i potrebe tržišta rada u Republici Hrvatskoj. Neke od preporuka i zaključaka Nacionalnog opservatorija mogu utjecati na školski program prvenstveno u strukovnim srednjim školama te strukovnim programima obrazovanja.

83. Hoće li nakon ulaska Hrvatske u EU nastupiti promjene na planu akademskog obrazovanja u RH? Kako će se te promjene odraziti na Pravni fakultet?

Područje akademskog obrazovanja u nadležnosti je svake pojedine države članice Europske unije, no značajna je razina aktivnosti Unije u području razmjene studenata, profesora i institucija te međusobnog priznavanja akademskih diploma. U tom se području, s početkom procesa priključivanja Uniji, može očekivati pristupanje Hrvatske programu SOCRATES/ERASMUS, namijenjenog razmjeni (u trajanju od jednog studijskog semestra) studenata na sveučilištima uključenim u taj program. Većina promjena u akademskom obrazovanju pratit će razvoj i usklađivanje država članica Unije, Europskog gospodarskog prostora i država kandidatkinja za članstvo u EU, započetih s bolonjskim procesom. Ciljevi su toga procesa: 1. prihvaćanje sustava lako prepoznatljivih i usporedivih akademskih stupnjeva i uvođenje suplementa diplomu; 2. prihvaćanje sustava zasnovanog na dva obrazovna ciklusa (*dodiplomski i poslijediplomski ciklus*); 3. uvođenje bodovnog sustava (eng. *European Credit Transfer System*); 4. promicanje mobilnosti studenata i nastavnika; 5. promicanje europske suradnje u osiguranju kvalitete; 6. promicanje europske dimenzije u nastavnim programima. U skladu s navedenim ciljevima mogu se očekivati i promjene u hrvatskom akademskom obrazovanju. Što se, pak, Pravnog fakulteta tiče, u programu studija mogu se očekivati promjene u smislu davanja većeg naglaska pravu Europske zajednice.

84. Koje su mogućnosti poboljšanja međusveučilišne i međuznanstvene suradnje u okviru europskih integracija?

U sklopu europskih integracija, tj. približavanja Europskoj uniji, povećavaju se mogućnosti razmjene i suradnje između sveučilišta te znanstvenih institucija. U sklopu programa Europske unije SOCRATES omogućena je razmjena između svih vrsta obrazovnih institucija, uključujući i sveučilišta. Također, Peti okvirni program omogućuje suradnju između znanstvenih institucija te predstavnika privatnog sektora u cilju poticanja istraživanja i

tehnološkog razvoja. Republika Hrvatska ima mogućnost sudjelovanja u Petom okvirnom programu, a za njegovu je provedbu zaduženo Ministarstvo znanosti i tehnologije. U području obrazovanja već su se otvorile mogućnosti poboljšanja suradnje između obrazovnih institucija u Hrvatskoj i obrazovnih institucija u državama članicama Unije kroz program Tempus u kojem Republika Hrvatska također sudjeluje. Resorno je tijelo i za ovaj program Ministarstvo znanosti i tehnologije.

85. Uključenje u Europu podrazumijeva i naše poznavanje jednog ili više europskih jezika. Hoće li se, i kako, poticati upoznavanje, učenje i znanje tih jezika?

Znanje europskih jezika bit će jedna od ključnih vještina koje će utjecati na mogućnost zapošljavanja, a vezana je uz proces približavanja Republike Hrvatske europskim integracijama. Učenje stranih jezika već je dio redovnog školskog programa u osnovnim i srednjim školama. Ministarstvo za europske integracije potiče i izdvaja sredstva za učenje stranih jezika u županijskim strukturama u sklopu suradnje sa županijskim savjetima za europske integracije⁵, pri čemu se učenje europskih jezika smatra važnim elementom jačanja institucionalnih kapaciteta županija, u svjetlu njihova uključivanja u programe prekogranične suradnje, a u sklopu programa Europske unije *Interreg*. Uz ove aktivnosti, Ministarstvo za europske integracije u sklopu bilateralne suradnje s nekim državama članicama, a u okviru obrazovnih programa, nudi učenje engleskog, njemačkog i francuskog jezika.

MLADI

86. Što bi ulazak Hrvatske u EU značio za hrvatsku mladež, njezino obrazovanje, a kasnije i zaposlenje?

Proces integriranja Hrvatske u Europsku uniju donosi nove mogućnosti u području obrazovanja i razmjene u sklopu programa EU namijenjenim mladima i studentima. Zasad Hrvatska ima pristup programu *Youth* koji ima za cilj povećati razmjenu mladih u zemljama EU, zemljama kandidatkinjama za članstvo u EU te trećim zemljama, prvenstveno u nevladinu sektoru. *Youth* program nije namijenjen razmjeni između sveučilišta i srednjih škola, već nevladinim i sličnim udrugama i inicijativama za mlade. Republika Hrvatska također ima pristup programu Tempus, koji omogućuje suradnju i razmjenu visokoškolskih ustanova između država članica EU, država kandidatkinja te Zajednice Neovisnih Država. S daljnjim napretkom u odnosima između Republike Hrvatske i Europske unije može se očekivati pristup i programima poput SOCRATES-a, koji pruža različite mogućnosti suradnje između institucija u svim područjima obrazovanja, uključujući i mogućnosti stipendiranja dijela ili čitavog studija u nekoj od država EU. Što se tiče utjecaja procesa integracija na zapošljavanje, bitno je reći da će na važnosti dobiti znanje stranih jezika te stručna znanja i vještine, koji će biti jedan od preduvjeta uspješnog zapošljavanja mladih.

87. Na koji će način u Hrvatskoj biti promican Youth program, a u cilju pružanja veće šanse mladima za daljnje obrazovanje?

Youth je program Opće uprave za obrazovanje i kulturu Europskog povjerenstva, namijenjen mladim ljudima u dobi između 15 i 25 godina, državljanima Europske unije ili držav-

⁵ Županijski savjeti za europske integracije tijela su koja na županijskoj razini djeluju na području informiranja građana o procesu približavanja Republike Hrvatske europskim integracijama.

ljanima zemalja koje sudjeluju u tom programu. Cilj ovog programa poticanje je mobilnosti, razmjene, inicijative, međukulturalnog učenja i solidarnosti među mladim ljudima (posebno u nevladinim udrugama) u Europi i šire. U sklopu Nacionalnog programa djelovanja za mlade (kojeg trenutno, u suradnji s vanjskim suradnicima, priprema Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži) predviđene su i aktivnosti koje će pridonijeti promicanju *Youth* programa te informiranju mladih o njemu.

88. Zašto program Youth nije poznat mladima u Hrvatskoj?

S obzirom da je program *Youth* u 2000. godini tek dijelom otvoren za sudjelovanje Republici Hrvatskoj te da još uvijek nije uspostavljena kontakt točka koja bi se bavila promocijom i provedbom ovog programa u RH, većina mladih nema informaciju o načinima uključivanja u taj program. U sklopu Nacionalnog programa djelovanja za mlade predviđa se osnivanje agencije koja će pridonijeti boljem informiranju mladih o programu *Youth*.

STUDIRANJE, PRIZNAVANJE DIPLOMA I ZAPOŠLJAVANJE U EU

89. Dobivaju li studenti iz Hrvatske njenim ulaskom u Europsku uniju sva prava studiranja u bilo kojoj zemlji Unije?

Ulaskom u EU studenti će, kao i sada, imati pravo studirati u bilo kojoj državi članici Unije, no njihov će se status ulaskom u EU znatno poboljšati. Priključivanjem Uniji hrvatski će studenti imati pravo studirati na sveučilištima država članica po istim uvjetima po kojima studiraju studenti državljanima te države članice. To uključuje i jednake troškove studiranja te jednake tretmane pri upisu na sveučilište. Uz "nacionalni" tretman, student iz druge države članice tijekom trajanja studija ima pravo i na zdravstvenu zaštitu u državi u kojoj studira, a u skladu s važećim propisima o zdravstvenoj zaštiti, koji se primjenjuju na studente državljanima te države članice. Student je dužan sam osigurati sredstva koja će pokriti njegove troškove života tijekom studiranja u drugoj državi članici. Osim ovih prava i obveza koje se odnose na cjelokupni studij u drugoj državi članici, studentima će se omogućiti, kroz sudjelovanje Republike Hrvatske u programu ERASMUS, provođenje jednog semestra na sveučilištu u drugoj državi članici, a koji će biti priznat kao dio regularnog studija u zemlji.

90. Razmjena studenata na europskim je sveučilištima uobičajena i razvijena pojava. Kada će to i kod nas biti tako? Hoće li to biti prije ulaska Hrvatske u EU?

Razmjena studenata, tj. njihov boravak na sveučilištima drugih država članica EU u trajanju od jednog semestra, omogućena je kroz program SOCRATES/ERASMUS studentima iz država članica EU, država članica Europskog gospodarskog prostora te država kandidatkinja za članstvo. S obzirom da Hrvatska još nije postala kandidat za članstvo u EU, hrvatska sveučilišta još uvijek ne mogu sudjelovati u navedenom programu. Stjecanjem statusa države kandidatkinje za članstvo, otvorit će se mogućnost boravka jednog semestra na sveučilištu u nekoj od država članica EU i studentima iz Hrvatske.

91. Hoće li se diploma profesora hrvatskog jezika priznavati i u Portugalu kad Hrvatska uđe u Europsku uniju?

U sklopu propisa EZ, državljanima jedne države članice omogućeno je zapošljavanje i priznavanje njihove kvalifikacije u drugoj državi članici. Za potrebe zapošljavanja u Portugalu u struci profesora hrvatskoga jezika, diploma profesora hrvatskog jezika priznavala bi se kao dokument koji dokazuje stručnost neke osobe, državljanina druge države članice EU, u tom području.

92. Hoće li mi biti priznata diploma Pravnog fakulteta u Portugalu?

Nakon priključivanja Hrvatske Europskoj uniji, diploma završenog Pravnog fakulteta u Hrvatskoj bit će priznata u Portugalu kao hrvatska diploma. Pravna je struka, kao i priznavanje diploma u toj struci, regulirana direktivom 98/5/EC, koja omogućuje pravnicima koji su završili studij prava u jednoj državi članici mogućnost obavljanja posla u struci u drugoj državi članici uz određene uvjete.

93. Hoće li se nakon ulaska Hrvatske u EU Hrvati moći bez radne dozvole zapošljavati legalno u zemljama EU?

Iako je trenutno na području Europske unije, tj. Europskog gospodarskog prostora (koji čine države članice EU te Island, Lihtenštajn i Norveška), dozvoljeno slobodno kretanje i zapošljavanje državljana država članica toga prostora, nije izvjesno da će ista prava moći uživati i državljani Republike Hrvatske odmah u trenutku pristupanja Uniji. U sklopu pregovora o članstvu u Europskoj uniji s državama kandidatkinjama poput Mađarske, Poljske, Slovačke, Slovenije i dr., Europska je unija zatražila tranzicijski period od 5 godina od ulaska u članstvo navedenih zemlja za primjenu propisa o slobodnom kretanju radnika. Ukoliko države članice ustanove da bi primjenom odredaba o slobodnom kretanju radnika došlo do velikih poteškoća na njihovim tržištima rada, također će zatražiti, u sklopu pregovora s Hrvatskom, tranzicijski period u tom području. To znači da će mogućnost zapošljavanja hrvatskih državljana u državama članicama EU odmah po pristupanju Uniji ovisiti o ishodu pregovora u području slobodnog kretanja radnika između Hrvatske i EU.

VIJEĆE EUROPE

94. Što je Vijeće Europe?

Vijeće Europe (eng. *Council of Europe*/franc. *Conseil de l'Europe*) međuvladina je međunarodna organizacija koja promiče demokraciju, poštovanje ljudskih prava i pravnu državu u zemljama članicama, a njegovo je sjedište u Europskoj palači u Strasbourgu. Obrana i promicanje tih vrijednosti u Vijeću Europe nije tek unutarnja stvar vlada država, nego zajednička odgovornost svih zemalja članica. Vijeće Europe također je aktivno u održavanju i promicanju europskoga kulturnog naslijeđa. Ono je ujedno i najstarija politička organizacija na europskom kontinentu. Vijeće Europe osnovalo je 1949. godine deset europskih zemalja (Belgija, Danska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Norveška, Nizozemska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Švedska). Danas ima 44 članice, a među njima je i Republika Hrvatska koja je primljena u članstvo 6. studenog 1996. godine. Zadovoljavanje temeljnih standarda Vijeća Europe na spomenutim područjima jedna je od pretpostavki bržeg napre-

dovanja prema članstvu u EU jer su brojni od njegovih pravnih instrumenata u temeljima pravnog sustava EZ.

95. Može li Hrvatska kao članica Vijeća Europe 5. svibnja proglasiti neradnim danom?

Ni u jednoj državi članici Vijeća Europe dan osnutka te međunarodne organizacije nije proglašen nacionalnim praznikom i neradnim danom, te tako to nije slučaj ni u Republici Hrvatskoj.

NATO, EU, UN

96. Kakva je povezanost NATO-a i EU?

Veza između Sjevernoatlantskog saveza (NATO-a) i Europske unije čine zemlje koje su istovremeno članice NATO-a i Unije, a to su: Belgija, Danska, Francuska, Grčka, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Portugal, Španjolska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Dok je članstvo u NATO-u motivirano političkim razlozima i zajedničkim razvojem obrana zemalja članica, članstvo u Europskoj uniji ima dublju dimenziju povezivanja država članica, prvenstveno u području gospodarstva, tj. stvaranja uvjeta za slobodno kretanje ljudi, roba, usluga i kapitala, te u drugim područjima (vanjskoj politici, unutarnjim poslovima i dr.).

EU i NATO blisko suraduju, što je vidljivo i iz niza sporazuma između tih dviju asocijacija opredijeljenih za izgradnju "europskoga obrambenog identiteta", a posljednjih je godina, u kontekstu međunarodne intervencije u tzv. jugoslavenskoj krizi, došla do izražaja i operativna komplementarnost EU i NATO u operacijama za primjenu mirovnih sporazuma (poput onog iz Daytonu) te pri stabilizaciji kriznih područja (Albanija, BiH, Kosovo, Makedonija itd.). U svakom slučaju, članstvo u jednoj od tih asocijacija nije izravno jamstvo za učlanjenje u drugu - premda se očekuje da će nekim zemljama kandidatima, primjerice Mađarskoj, Češkoj i Poljskoj, već ostvareno učlanjenje u NATO (1998. godine) svakako koristiti kao potpora kandidaturi za članstvo u EU.

97. Koliko će Republiku Hrvatsku koštati ulazak u EU i NATO?

Trenutno još ne postoje kalkulacije koje bi pokazivale točne iznose troškova ulaska Hrvatske u Europsku uniju i NATO.

98. Kada će Hrvatska ući u UN?

Republika Hrvatska postala je punopravnom članicom Ujedinjenih naroda (UN) 22. svibnja 1992. godine. Otad Republika Hrvatska prati rad Ujedinjenih naroda i sudjeluje u njemu putem svojih diplomatskih predstavništava - stalnih misija RH pri UN-u u New Yorku, Beču i Ženevi - te predstavništva pri drugim specijaliziranim agencijama i organizacijama Ujedinjenih naroda.

EUROPA REGIJA I EUROPSKI TJEDAN

99. Koliko je realno da Hrvatska postane dio "Europe regija"?

"Europa regija" koncept je ujedinjavanja Europe pri čemu jedinice ujedinjenja nisu države već regije. Zasad je "Europa regija" još uvijek samo koncept, tako da nije realno očekivati da Hrvatska postane njezinim dijelom. Hrvatskim će županijama biti zanimljivo sudjelovati u raspravama o budućnosti "Europe regija", što neke već aktivno čine kroz članstvo u Skupštini europskih regija, instituciji koja promiče ulogu regija u procesu europskih integracija. Trenutno u radu Skupštine europskih regija sudjeluju: Dubrovačko-neretvanska, Istarska, Krapinsko-zagorska, Medimurska, Primorsko-goranska i Varaždinska županija te Grad Zagreb.

100. Zašto se obilježava Europski tjedan?

Europski je tjedan inicijativa Ministarstva za europske integracije, a predstavlja tjedan tijekom kojega se obilježavaju dva ključna datuma iz povijesti europskih integracija. Tijekom Europskog tjedna (koji traje od 4. do 11. svibnja) obilježavaju se Dan osnivanja Vijeća Europe (5. svibnja) i Dan Europe (9. svibnja). Dana 9. svibnja 1950. godine predstavljena je tzv. Schumannova deklaracija kojom je predloženo stvaranje zajedničke uprave Njemačke i Francuske koje će upravljati industrijama ugljena i čelika. Cilj je obilježavanja navedenih datuma informirati javnost u Hrvatskoj o počecima europskih integracija te o procesu približavanja Hrvatske Europskoj uniji. U sklopu tog tjedna Ministarstvo za europske integracije, u suradnji s resornim ministarstvima te županijskim savjetima za europske integracije i drugim partnerima, organizira različite informativne i obrazovne aktivnosti o procesu europskih integracija.

Ministarstvo za europske integracije
Ulica grada Vukovara 62, 10000 Zagreb

tel. (1) 45 69 335, (1) 45 69 336
fax (1) 63 03 183

e-mail: info@mei.hr <http://www.mei.hr>